

Årsrapport 2022

Påverka till positiv förändring och
transparens genom ägarstyrning

AP-fondernas etikråds ledstjärna

Att göra skillnad

AP-fondernas etikråds ledstjärna är att göra skillnad. Vi vill påverka bolag världen över att ta hänsyn till hållbarhet som rör miljö, sociala frågor och bolagsstyrning. Det innebär att driva på bolagen i frågor som har stor betydelse för människor, samhälle och skapar värde i bolagen.

Genom dialoger påverkar vi bolagen till positiv förändring både proaktivt och i händelse av incidenter. Det är genom dialoger som överträdelser undviks och det är tack vare dialogerna som stora värden kan bibehållas.

Vi menar att hållbara bolag skapar långsiktiga värden. Det är så vi bidrar till utveckling och till hållbara pensioner för dagens och morgondagens pensionärer.

Innehåll

Etikrådets ledstjärna 2

2022 i korthet 4

Om det proaktiva arbetet 4

Om det reaktiva arbetet 6

Ordförande har ordet 8

Ramverk som vägleder Etikrådet 10

Proaktivt arbete 18

Techbolag och mänskliga rättigheter 19

Omställning i utsläppstunga branscher 21

Klimat – för ökad transparens 23

Tvångsarbete inom bygg- och textilindustrier 24

Barnarbete i kakaobranschen 26

Biologisk mångfald och livsmedelsproduktion 28

Avskogning, biologisk mångfald och klimatförändring 30

EITI bekämpar korruption genom dubbel rapportering 32

Reaktiva dialoger 34

Avslutade dialoger 35

Pågående dialoger 40

Resultatutveckling enligt fem steg för reaktiva dialoger 55

Del av inkomstpensionssystemet 60

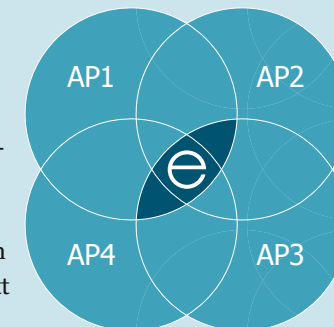
Etikrådets historia 61

Under 2022 slutförde Etikrådet ett viktigt och framgångsrikt samverkansarbete som pågått mot barnarbete i kakaobranschen. [Läs mer på sid 26.](#)

Uppmuntra till positiv förändring och transparens

Det är AP-fondernas (Första, Andra, Tredje och Fjärde AP-fonderna) uppfattning att välskötta bolag som tar ansvar för hållbarhetsfrågor skapar högre avkastning till lägre risk över tid. AP-fondernas etikråd (Etikrådet) är ett samarbete mellan AP-fonderna för att med gemensam kraft påverka bolag till ett hållbart värdeskapande och en transparent rapportering.

Genom dialoger och engagemang med bolag kan Etikrådet, med hjälp av upphandlade leverantörer (Sustainalytics och ISS) och andra institutionella samarbeten, föra dialog och påverka bolag till förbättringar och därmed bidra till AP-fondernas långsiktiga avkastning. Etikrådet samarbetade under 2022 kring de börsnoterade bolag som finns i AP-fondernas aktie- och kreditportföljer, främst de utländska innehaven. Från 2023 utökar AP-fonderna samverkan i Etikrådet genom att låta genomlysning och reaktivt arbete omfatta svenska och utländska noterade aktier samt noterade krediter, både direktägt och indirekt ägt genom fondinvesteringar.

Samarbete – en nyckel till framgång

AP-fondernas gemensamma arbete och kommunikation kring hållbarhetsfrågor bidrar till en hållbar utveckling och stärker AP-fonderna som ansvarstagande ägare och föredömliga förvaltare samt bidrar till ökat förtroende för AP-fonderna. Att gemensamt arbeta för positiv påverkan skapar större kraft i dialogen med bolag och bidrar till bättre investeringar och hållbar avkastning. Etikrådet arbetar **proaktivt** med bolag för att bidra till positiv förändring både i komplexa hållbarhetsutmaningar och relevanta systemrisker. Etikrådet arbetar också **reaktivt**. Om en kränkning av internationella konventioner redan har skett arbetar Etikrådet för att bolaget ska vidta åtgärder och säkerställa att en liknande kränkning inte ska upprepas. Samarbete med andra internationella investerare med en liknande hållbarhetsagenda bidrar till en ökad möjlighet att påverka bolag till positiv förändring och ökad transparens i rapporteringen.

Långsiktighet och ansvarstagande är en del av uppdraget

AP-fondernas uppdrag från riksdagen är att förvalta fondmedlen till största möjliga nytta för pensionssystemet. Fondmedlen ska förvaltas på ett föredömligt sätt genom ansvarfulla investeringar och ansvarsfullt ägande. Vid förvaltningen ska särskild vikt fästas vid hur en hållbar samhällsutveckling kan främjas utan att det görs avkall på målet om god avkastning.

2022 i korthet

Om det proaktiva arbetet

Etikrådets proaktiva arbete bidrar till positiv förändring och adresserar både komplexa hållbarhetsutmaningar och relevanta systemrisker. Arbetet bidrar till att förbättra bolagens hantering av hållbarhetsfrågor i hela värdekedjan och förhindrar kränkningar samt incidenter. Det bidrar till bättre bolag och till minskad risk i AP-fondernas tillgångar.

Proaktiva projekt

Beskrivning

Techbolag och mänskliga rättigheter

De stora techbolagen tillgängliggör information globalt vilket främjar demokrati och ett öppet samhälle. Det medför även nya hållbarhetsutmaningar som hantering och kommersialisering av personuppgifter, desinformation, extremism, terrorism och valmanipulation. Flera utmaningar som också kan skapa allvarliga konsekvenser för utsatta riskgrupper, inte minst barn och ungdomar.

2022 startade Etikrådet ett nytt samverkansprojekt med internationella investerare för att tillsammans föra påverkansdialoger med ett antal stora techbolag kring mänskliga rättigheter och bolagens informationsplattformar. Etikrådets mål är att techbolagen ska stärka och anpassa sitt hållbarhetsarbete kring mänskliga rättigheter, så att verksamheterna bedrivs i linje med FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter (UNGP). [Läs mer på sid 19.](#)

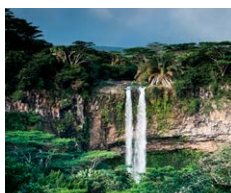
Omställning i utsläppstunga branscher

Klimatomställningen kräver betydande och snabba åtgärder och här har investerare ett ansvar att säkerställa att de bolag AP-fonderna äger hanterar klimatrisker på ett ansvarsfullt sätt. Etikrådet arbetar, inom investerarinitiativet Climate Action 100+, för att aktörer i särskilt utsläppstunga branscher ska samverka och ta fram handlingsplaner som möjliggör omställningen till ett lågfossilt samhälle. Projektet har hittills tagit fram och publicerat förväntansdokument

för flyg-, livsmedels-, stål och kraftbranscherna. Under 2022 hölls ett antal möten med bland annat bolag inom gruvsektorn och ett förväntansdokument är under framtagande. Av olika skäl, bland annat covid -19 och kriget i Ukraina har en del runda-bordssamtal inte kunnat hållas som planerat. Det har även påverkat framtagandet av förväntansdokument. [Läs mer på sid 21.](#)

Klimat – för ökad transparens

2019 kontaktade Etikrådet 110 bolag som anses ha stor klimatpåverkan med uppmaningen att de skulle börja rapportera enligt TCFD, ett internationellt rapporteringsramverk med fokus på användbar och framåtblickande information. Etikrådets mål är att bidra till att bolagen ökar sin publika information, samt gör den mer relevant och jämförbar. Ökad transparens från bolag, i linje med TCFD:s rekomen-

dationer, ger investerare bättre underlag att bättre bedöma klimatrelaterade riskexponeringar i investeringsbesluten. Etikrådet utvärderade under 2022 hur de 110 bolagen sedan 2019 utvecklat sin klimatrelaterade rapportering. Generellt har bolagen utvecklat både fokus och transparens kring klimatrelaterade aspekter. Flertalet bolag uppskattade återkopplingen samt möjligheten att diskutera hur bolaget kan vidareutveckla rapporteringen. [Läs mer på sid 23.](#)

Förebyggande projekt

Beskrivning

Tvångsarbete inom bygg- och textil-industrier

Tvångsarbete eller olika former av nutida slaveri förekommer både i länder på utvecklade marknader och i länder med svagare lagstiftning på området. Efterfrågan på lågavlönad och flexibel arbetskraft fylls ofta av marginaliserade grupper i samhället. Etikrådet inledde 2021 ett treårigt projekt med bolag inom byggbranschen och inom tillverkning av kläder och skor. Målet är att genom påverkansdialoger stötta bolagen till att löpande arbeta för att utveckla sina due diligence processer för att identifiera olika former av tvångsarbete i sin leverantörskedja.

Trots utmaningarna noterades under 2022 märkbar positiv utveckling hos bolagen. Till exempel identifierade två av femton bolag att rekryteringsavgifter (en potentiell indikator på tvångsarbete) förekommit i deras leveranskedjor och båda dessa bolag vidtog mått och steg för att åtgärda och återbetala avgifter som betalats av arbetare. [Läs mer på sid 24.](#)

Barnarbete inom kakaobranschen

Elfenbenskusten och Ghana är världens ledande kakao-producenter och tillhandahåller nära 70 procent av den globala kakaoproduktionen. I dess leverantörskedja arbetar uppskattningsvis 1,5 miljoner barn. Kakao odlas främst i familj jordbruk och barnarbete är fortfarande vanligt och ofta nödvändigt för familjernas ekonomi. Etikrådet har i samverkan med andra investerare fört dialog med sju av de största kakao- och chokladdtillverkarna i världen.

Resultatet har varit positivt och projektet avslutades under 2022. Genom hela värdekedjan har såväl kakaoindustrin, regeringar som andra aktörer gjort betydande ansträngningar, vilket bidragit till att en ökad andel barn går i skolan och förekomsten av farligt barnarbete har minskat. Etikrådet kan konstatera att bolagen har gjort en stor positiv förflyttning under projektets gång. Det bekräftas av de KPI:er som projektet använt för respektive utvecklingsområde. [Läs mer på sid 26.](#)

Biologisk mångfald och livsmedels-produktion

Den pågående och snabba förlusten av biologisk mångfald riskerar att medföra mycket allvarliga konsekvenser för människor, miljö, ekosystemtjänster och ekonomi. Bolag som producerar livsmedel har flera utmaningar där produktionen kan bidra negativt till klimatförändring, vattenbrist och försämrad jordkvalitet. Samtidigt är bolagen beroende

av god och stabil tillgång till naturens resurser för att säkra livsmedelsproduktionen över tid. Under 2022 har Etikrådet fört dialoger med bolag inom jordbruk, jordbrukskemikalier, livsmedelsindustrin samt dagligvaruhandel, vilket har bidragit till bättre förståelse för bolagens olika strategier, agerande samt tydliggjort vilka nya initiativ bolagen förväntas arbeta med. [Läs mer på sid 28.](#)

Avskogning, biologisk mångfald och klimatförändring

Odling av palmolja och soja liksom boskapsproduktion ger nödvändiga råvaror för många olika produkter, både industriella och för konsumtion. Det är branscher med flera svåra utmaningar och där avskogning och minskning av biologisk mångfald måste stoppas. Något som har varit i fokus för Etikrådets arbete sedan 2014. Etikrådet har sedan 2021 arbetat tillsammans med en grupp investerare

genom branschorganet PRI, med målet att investerarna ska få ökad förståelse för utmaningar kring avskogning, finansiell- och systemrisk i sina innehav. Under 2022 har ett antal workshops och möten hållits om bland annat omställningsrisker, hur bolag påverkas av ökade regulatoriska krav och ändrade konsumtionsmönster. Projektet är i sin slutfas. [Läs mer på sid 30.](#)

Antikorruption

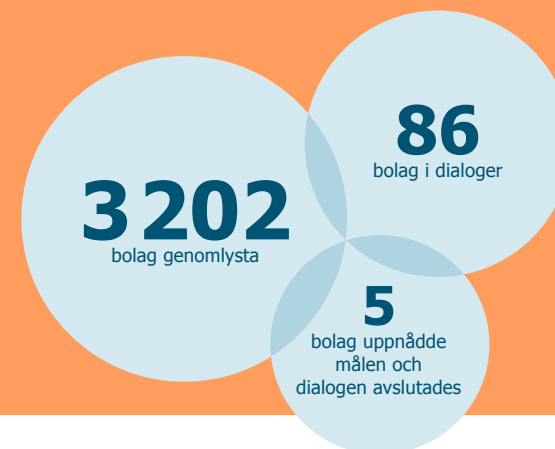
Korruption skapar osund konkurrens, undergräver demokratier och ger lägre ekonomisk tillväxt. Det är svårt att adressera eftersom det sker i det fördolda. Vid förvaltning av naturresurser som olja, gas, metaller och mineraler är behovet av transparens och styrning stort, särskilt i länder med rika naturresurser men med bristfällig politisk styrning.

Som en del av Etikrådets arbete mot korruption stöder Etikrådet Extractive Industries Transparency Initiative (EITI). Under 2022 har EITI bland annat stöttat elva nationer att upprätta register över verkliga huvudmän i utvinningsindustrin, vilket är till stor nytta för att spåra och bekämpa korruption och penningtvätt, samt författat olika rapporter och vägledningsdokument. [Läs mer på sid 32.](#)

2022 i korthet

Om det reaktiva arbetet

Etikrådets reaktiva arbete syftar till att påverka bolag att hantera och åtgärda olyckor och incidenter om dessa inträffar. Genom att påverka bolagen till ett mer systematiskt hållbarhetsarbete med policyer, implementering och transparens, kan Etikrådet bidra till att incidenter inte sker.

Genomlysning

	2022	2021	2020	2019
Antal genomlysta bolag i AP-fondernas portföljer	3 202	3 168	2 430	3 557
varav bekräftad kränkning	28	23	22	29
varav med risk för kränkning	83	89	72	91
varav utan anmärkning i genomlysning	3 091	3 056	2 336	3 437

Etikrådets genomlysning i slutet av 2022 av drygt 3 200 innehav, påvisade totalt 111 bolag med bekräftad kränkning av en internationell konvention eller med risk för kränkning. 3 091 bolag klarade granskningen utan anmärkning. Vid årsslutet 2022 fördes aktiva dialoger med 86 bolag av de 111 som identifierats med bekräftad eller risk för kränkning vid genomlysningen.

Skilnaden mellan antalet bolag i aktiv dialog och bolag identifierade i genomlysning beror på att genomlysningen även inkluderar bolag där Etikrådet avslutat dialogen men fortfarande bevakar bolaget liksom att genomlysningen inkluderar bolag som är under utredning.

Dialoger

Utveckling av antal bolag i aktiv dialog	2022
Antal bolag i aktiv dialog, årets ingång	81*
Antal bolag där nya dialoger påbörjats	16
Antal bolag med avslutad dialog och mål uppnått	-5
Antal bolag med avslutad dialog och mål ej uppnått (rekommendation om exkludering)	0
Antal bolag med avslutad dialog p g a förändringar i AP-fondernas innehav	-6
Antal bolag i aktiv dialog, december 2022	86

*Antalet bolag i aktiv dialog vid årets ingång var 81. 85 bolag var i aktiv dialog i oktober 2021, vilket rapporterades i 2021 års rapport. 4 av dessa avslutades med mål uppnått per december 2021.

De fem dialoger som avslutats under 2022 beskrivs i mer detalj på sidorna 35-39. Etikrådet rekommenderade inte exkludering av något bolag under 2022 och återinkluderade ett bolag, då bolaget inte längre kränker någon konvention.

Kränkning

En **bekräftad kränkning** av en internationell konvention är verifierad och bedömd utifrån ett antal kriterier: kränkningens allvarlighetsgrad, omfattning och möjlighet till förhindrande av kränkningen, hur nära bolaget är involverat eller kopplat till kränkningen, samt bolagets hantering av situationen.

Med risk för kränkning omfattar fall som efter analys utifrån ovanstående kriterier, inte uppfyller samtliga kriterier för bekräftad kränkning, men där allvarlighetsgraden bedöms av Etikrådet som hög. Denna kategori av bolag omfattar även bolag där en eventuell kränkning är under utredning och där en dialog ännu inte påbörjats. Kategorin omfattar också bolag där Etikrådet fört dialog, målen uppnåtts och dialogen avslutats, men där risken ändå fortsatt bedöms som hög, varför Etikrådet följer bolagets arbete och resultat av bolagets vidtagna åtgärder.

Resultatutveckling

Under året uppnåddes totalt **66 nya dialogsteg** i de dialoger som fördes (77 steg 2021), varav 62 steg uppnåddes i dialoger som var aktiva vid årets slut och 4 steg i dialoger som avslutats under 2022. Se sidan 7 för beskrivning av dialogernas utveckling och fördelning över regioner och branscher.

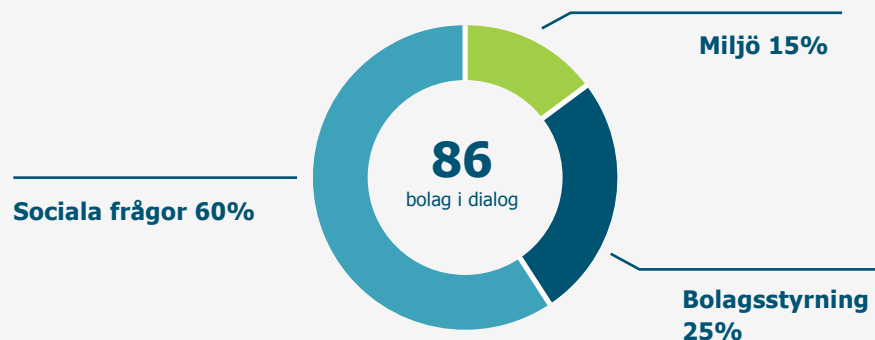
Under 2022 har definitionerna av uppnådda steg vidareutvecklats, vilket gör att antalet steg inte är fullt jämförbara mellan åren. Med de nya definitionerna krävs det mer för att ett bolag ska nå de första stegen i dialogen. Det förekommer även att Etikrådet har mer än en dialog med samma bolag. Statistiken inkluderar då alla steg som uppnås i samtliga dialoger som förs med respektive bolag.

2022 i korthet

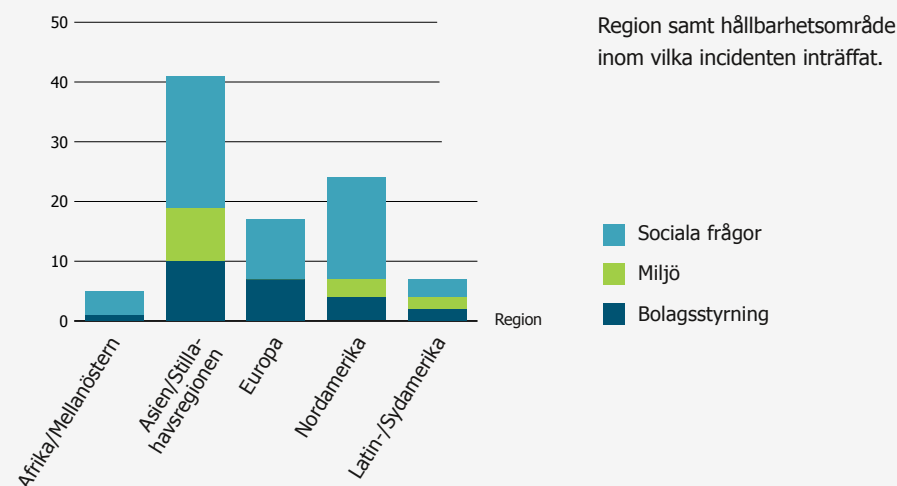
Om det reaktiva arbetet

60 procent av de reaktiva dialogerna med 86 bolag handlade om sociala frågor, 15 procent av dialogerna handlade om miljö och 25 procent om bolagsstyrning. Etikrådets pågående reaktiva bolagsdialoger fördelas utifrån region, bransch och hållbarhetsområde.

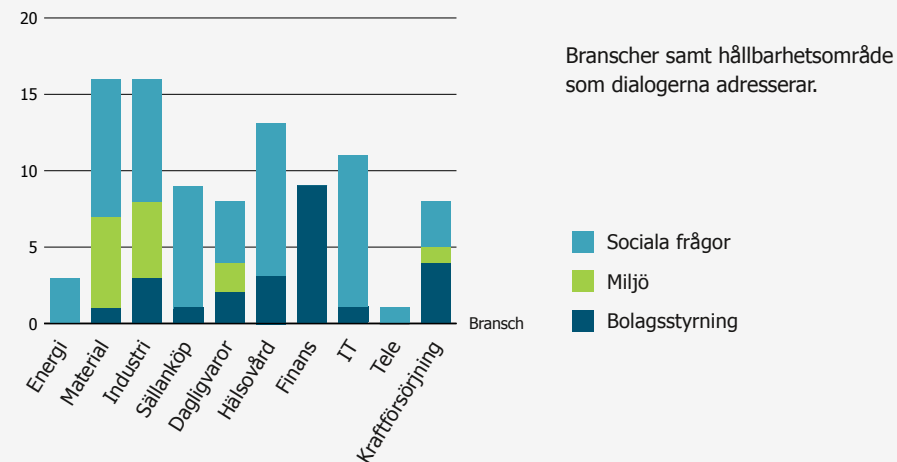
Påverkansdialoger fördelade på hållbarhetsområde

Påverkansdialoger per region

Påverkansdialoger per bransch

Ordförande har ordet:

AP-fondernas etikråds samverkande roll och kraft – viktigare än någonsin

Med förhoppning om ett ljusare år inleddes 2022 med lättade pandemirestriktioner, men redan i slutet av februari invaderade Ryssland Ukraina. Invasionen som blev ett fullskaligt krig innebär mänskligt lidande, enorma tragedier och påverkar hela världen med höga energipriser och hög inflation. Hållbarhet har på många sätt kommit ännu närmare människors vardag och är en viktig fråga som inte kan stå nog högt på den politiska och ekonomiska agendan.

Stora delar av Europa är sedan lång tid tillbaka beroende av rysk olja och gas för sin energikonsumtion. Samtidigt befinner vi oss i en global klimatkris med en ökning av jordens medeltemperatur och allt oftare extremväder. Hållbarhet har på många sätt kommit ännu närmare människors vardag och är en viktig fråga som inte kan stå nog högt på den politiska och ekonomiska agendan.

Året som gått

Etikrådet har under 2022 arbetat intensivt med löpande verksamhet och parallellt med det genomfört ett strategiskt arbete. Det strategiska arbetet har letts av de fyra AP-fondernas vd:ar med syfte att utvärdera och vidareutveckla Etikrådets uppdrag, mål, arbetsprocesser och organisation. Etikrådet inledde under hösten processen med att välja ut fokusområden för Etikrådets

proaktiva arbete de kommande åren. Samtliga fyra AP-fonders förvaltningar tillsammans med Etikrådet är involverade i arbetet och beslut om prioriteringar kommer att fattas under 2023.

Ett nytt proaktivt projekt inleddes under året kring de stora techbolagen och deras globala informationsplattformar och hantering av mänskliga rättigheter. Det är ett samverkansprojekt med andra internationella institutionella investerare som Etikrådet leder med målet att genom dialog påverka bolagen till förbättrad hantering av mänskliga rättighetsrisker. Två proaktiva projekt, som bedöms ha uppnått sina mål väl, avslutades.

Klimatfrågan i ständigt fokus

För Etikrådet är klimatfrågan ständigt i fokus och berörs i flera reaktiva bolagsdialoger liksom proaktiva projekt. Transparens

om hur långt bolag kommit i omställningen samt uppföljningsbara och realistiska färdplaner är avgörande för framgång i omställningen.

Etikrådet har i sitt proaktiva arbete under året kontaktat ett hundratal bolag avseende deras klimatrelaterade rapportering i syfte att påverka till ökad transparens i linje med TCFD:s rekommendationer. Etikrådet arbetar också tillsammans med andra investerare genom branschdialoger, inom klimatprojektet Climate Action 100+, för att bolag i utsläppsintensiva branscher ska ta fram färdplaner för omställning till ett lågfossilt samhälle.

Kriget i Ukraina har påverkat Etikrådets arbete genom att bolag tvingats till ändrade prioriteringar vilket påverkat möjligheterna till bland annat dialogmöten. Såväl många bolag som stater och civilsamhällen arbetar för en omställning, men arbetet

är komplext och tar tid. Det är tydligt att samverkan på många plan, globalt, inom och mellan branscher, är avgörande för att snabb omställning ska lyckas.

Ökad integration av hållbarhet

Över tid har hållbarhet integrerats alltmer i respektive AP-fonds förvaltning och idag har hållbarhet stort fokus hos samtliga AP-fonder. Det är mot den bakgrunden som AP-fonderna under 2022 gemensamt sett över Etikrådets uppdrag och strategi med syftet att Etikrådet ska fortsätta vara en väsentlig del av AP-fondernas gemensamma hållbarhetsarbete. Det är viktigt för AP-fonderna att ta ett aktivt ägaransvar liksom att vidareutveckla Etikrådet så att det goda arbete som görs kan fortsätta utvecklas. Etikrådet är ett viktigt samverkansorgan för AP-fonderna som möjliggör resurseffektiv hantering av olika komplexa hållbarhetsris-

ker. Det ökar möjligheterna för AP-fonderna att uppnå bättre resultat för inkomstpen-sionssystemet både idag och framgent.

Etikrådets utvecklingsarbete

Utvecklingsarbetet har bland annat resulterat i att från och med 2023, utökas Etikrådets reaktiva arbete till att omfatta fler tillgångsslag. Det innebär att Etikrådet kommer att fortsätta att genomlysna utländska noterade aktieinnehav och nu även svenska noterade aktieinnehav samt krediter. Genomlysning kommer göras av såväl direktägda som indirekt ägda innehav genom fondinvesteringar och fokuserar på att identifiera bolag som bedöms kränka internationella konventioner som Sverige skrivit under.

Reaktivt arbete under året

I det reaktiva arbetet kontaktar Etikrådet de bolag som identifierats i genomlysning och kräver i dialog med bolaget att det både åtgärdar vad som hänt och får policyer och rutiner på plats som minskar risken för att det kan ske igen. Att utgå från konventioner som Sverige har skrivit under är en arbetsmodell för det reaktiva arbetet som AP-fonderna har använts sedan 2007 och som har visat sig fungera väl. Det kommer vara Etikrådets arbetsmodell också i fortsättningen, även vid rekommendationer om exkluderingar av bolag. Etikrådets arbetsmodell, att som ägare ta ansvar och driva påverkansdialog med bolag, har över tid utvecklats till bästa praxis.

Proaktivt arbete under året

Även Etikrådets proaktiva arbete med fokus på att adressera komplexa hållbarhetsutmaningar, som AP-fondernas portföljer är exponerade mot, är fortsatt viktigt för AP-fonderna. Arbetet syftar till att förbättra bolagens hantering av hållbarhetsrelaterade risker i hela värdekedjan liksom att adressera relevanta systemrisker genom att ta ett proaktivt ägaransvar.

Utökade resurser till Etikrådet

För att kunna genomföra och leverera på den nya strategin har AP-fonderna enats om att utöka Etikrådets resurser och etablera ett kansli med tre anställda personer. Rekryteringen av en chef för Etikrådets kansli slutförs under våren 2023.

Etikrådets organisation

Etikrådets övergripande organisation kommer framöver att se något annorlunda ut jämfört med tidigare år. Från och med 2023 kommer respektive AP-fond ha en representant i Etikrådets styrelse. Styrelseledamöterna arbetar redan inom respektive fond med hållbarhet och de ska leda kansliets arbete och också se till att Etikrådets arbete integreras än mer med AP-fondernas verksamheter.

Med dessa förändringar och med utökade resurser är jag övertygad om att Etikrådet även fortsättningsvis kommer att vara AP-fonderna till stor hjälp i arbetet att hantera och beakta komplexa hållbarhetsutmaningar, vilket också bidrar till pensionssystemet styrka.

Jag vill avslutningsvis framföra ett stort tack till mina kollegor i Etikrådet för ett väl utfört arbete under ett intensivt år. Det har varit en förmån att få möjlighet att lära känna och arbete tillsammans med andra AP-fonders duktiga medarbetare i Etikrådet. På hela 2022 års styrelses vägnar vill

jag också önska styrelse 2023 och ett nytt blivande Etikrådskansli lycka till i det både viktiga och utmanande arbetet att förvalta och vidareutveckla Etikrådets verksamhet.

Pia Axelsson
AP-fondernas etikråds ordförande 2022

Så arbetar Etikrådet

Ramverk som vägleder Etikrådets arbete

Etikrådet arbetar med utgångspunkt i AP-fondslagen, den svenska regeringsformen, ett antal svenska och internationella förordningar, konventioner, normer och andra ramverk, som sammantaget fungerar som en kompass för arbetet.

AP-fondslagen

Ansvarsfulla investeringar är en del av uppdraget som anges i Lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder (AP-fondslagen). Etikrådets verksamhet är ett samarbete mellan AP-fonderna kring hållbarhetsfrågor, som främst gäller AP-fondernas utländska noterade aktieportföljer. AP-fondernas verksamheter styrs av AP-fondslagen som anger att det övergripande målet är att förvalta fondmedlen till största

möjliga nytta för inkomstpensionssystemet. AP-fonderna ska också förvalta fondmedlen på ett föredömligt sätt genom ansvarsfulla investeringar och ansvarsfullt ägande. Vid förvaltningen ska särskild vikt fästas vid hur en hållbar utveckling kan främjas utan att det görs avkall på det övergripande målet.

Hållbarhet (ESG – Environmental, Social and Governance) är idag ett gängse begrepp bland investerare och bolag och omfattar flera olika aspekter:

- miljö (E)
- sociala frågor (S)
- bolagsstyrning (G)

Ägarstyrning utövar ansvarstagande ägare genom sitt ägararbete, vilket exempelvis omfattar dialoger med bolag i syfte att åstadkomma positiva förändringar. AP-fonderna utövar ägarstyrning både enskilt och i samarbeten, bland annat genom arbetet i Etikrådet.

Internationella konventioner

Etikrådets arbete tar sin utgångspunkt i nationell och internationell lagstiftning, Sveriges och EU:s ställningstaganden, och i FN:s internationella konventioner som Sverige har undertecknat och som bland annat rör mänskliga rättigheter, miljö, och särskilt inhumana vapen. Exempel på sådana är:

- Konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (ICESCR)
- Konventionen om barnets rättigheter (CRC)
- Konventionen mot korruption (UNCAC)
- Konventionen om förbud eller begränsningar av användandet av vissa konventionella vapen (UNCCW)

Ramverk för utvärdering av kränkningar

Etikrådets regelbundna genomlysning av AP-fondernas innehav ligger till grund för Etikrådets reaktiva dialoger med bolag för att påverka dessa till förbättringar i sin verksamhet. Vid en genomlysning identifieras kränkningar och risk för kränkningar med utgångspunkt i de tio principerna i FN:s Global Compact (UNGC-principerna), se informationsruta till höger. Principerna härrör från FN:s Allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, ILO:s deklaration om grundläggande principer och rättigheter på arbetsplatsen, Rio-deklarationen om miljö och utveckling, och FN:s konvention mot korruption.

” Att sälja innehav i bolag rekommenderas endast som en sista utväg, då UNGP anser detta vara mindre effektivt för att åstadkomma positiv förändring i samhället.”

Ett annat viktigt ramverk är OECD:s riktlinjer för multinationella företag, som är rekommendationer från regeringar till multinationella företag om ansvarsfullt företagande. OECD:s riktlinjer innehåller frivilliga principer och normer för ett ansvarsfullt uppträdande av företag och riktlinjerna används som standarder inom en rad frågor så som mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljö och åtgärder mot korruption.

De anslutna ländernas regeringar för binder sig att främja riktlinjerna genom att inrätta en nationell kontaktpunkt (NKP), där intressenter kan anmäla företag som man anser har brutit mot riktlinjerna.

FN:s Global Compact – 10 principer för företag

Mänskliga rättigheter

1. Stödja och respektera internationella mänskliga rättigheter inom sfären för företagens inflytande
2. Försäkra att deras egna företag inte är inblandade i kränkningar av mänskliga rättigheter

Arbetsrätt

3. Upprätthålla föreningsfrihet och erkänna rätten till kollektiva förhandlingar
4. Eliminera alla former av tvångsarbete
5. Avskaffa barnarbete
6. Avskaffa diskriminering vad gäller rekrytering och arbetsuppgifter

Miljö

7. Stödja försiktighetsprincipen vad gäller miljörisker
8. Ta initiativ för att stärka ett större miljömedvetande
9. Uppmuntra utvecklandet av miljövänlig teknik

Antikorruption

10. Motarbeta alla former av korruption, inklusive utpressning och mutor

FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter

Definierar bolags ansvar för mänskliga rättigheter

FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter (UNGP) är en uppsättning riktlinjer för stater och företag för att identifiera, förhindra, och hantera kränkningar av mänskliga rättigheter som begås i affärsverksamheter. UNGP godkändes 2011 av FN:s råd för mänskliga rättigheter och har sedan dess varit vägledande. UNGP ligger bland annat till grund för arbetet i Sveriges regering och EU:s kommande lagstiftning inom området.

En viktig princip i FN:s vägledande principer, som är särskilt relevant för AP-fonderna i rollen som ägare, är att ansvarsfullt ägande innebär att kontinuerligt sträva efter att identifiera och analysera risker i innehavsportföljerna och påverka bolag till att hantera dessa.

När en risk för negativ påverkan identifieras, är första steget att försöka förmå bolaget att hantera situationen, ersätta de berörda och verka för att förhindra negativ påverkan framöver. För att öka möjligheten att påverka bolag rekommenderar UNGP investerare att samverka och föra gemensam talan, vilket är precis vad Etikrådets arbete grundas på. Att sälja innehav i bolag rekommenderas endast som en sista utväg, då UNGP anser detta vara mindre effektivt för att åstadkomma positiv förändring i samhället.

De globala hållbarhetsmålen

De 17 globala hållbarhetsmålen antogs 2015 av FN:s 193 medlemsländer och utgör ett globalt ramverk för att adressera världens mest angelägna hållbarhetsutmaningar.

För att nå de globala hållbarhetsmålen, vilka är indelade i 169 delmål, krävs åtaganden inte bara från regeringar och bolag utan också från investerare.

De 17 hållbarhetsmålen rör globala utmaningar såsom klimatförändringar, ojämlikhet, miljöförstöring, fattigdom, fred och rättvisa. Hållbarhetsmålen har fått stor spridning och acceptans hos både företag och investerare. Till exempel används målen som ett ramverk för hållbarhet i dialoger med företag och för att utveckla finansiella produkter.

De globala hållbarhetsmålen visar på betydelsen av hållbarhet för att uppnå en god samhällsutveckling, och de kan även stimulera till investeringar som kan bidra till lösningar på globala utmaningar.

Samtidigt tydliggör de globala hållbarhetsmålen vilka förutsättningar som är viktiga för att uppnå en långsiktigt hållbar utveckling.

Det finns starka affärsskäl för att investera i linje med de globala hållbarhetsmålen och för att ha en relevant och transparent hållbarhetsrapportering.

Som global investerare har AP-fonderna möjlighet att på olika sätt bidra till de globala hållbarhetsmålen genom sitt hållbarhetsarbete och genom sina investeringar. Etikrådet strävar efter att bidra till de globala målen genom både det reaktiva och det proaktiva arbetet. Det reaktiva

”Etikrådet strävar efter att bidra till de globala målen genom både det reaktiva och det proaktiva arbetet.”

arbetet styrs av vilka kränkningar som identifieras i AP-fondernas portföljer och allvarligheten av dessa. I det proaktiva arbetet bidrar Etikrådet till positiv förändring genom att adressera komplexa hållbarhetsutmaningar och relevanta systemriskar. Till stöd för arbetet har Etikrådet sedan 2018 arbetat med ett antal prioriterade hållbarhetsområden och identifierar även hur arbetet med dessa bidrar till de globala målen.

Etikrådet bidrar till de Globala hållbarhetsmålen

Mänskliga rättigheter – fokus på barn- och tvångsarbete samt hälsa och säkerhet:

Klimat – fokus på omställningen:

Miljö – fokus på biologisk mångfald:

Bolagsstyrning – fokus på antikorrupktion och ansvarsfullt företagande:

Så arbetar Etikrådet

Dialog som främsta påverkansverktyg

Att föra dialog med ett bolag är Etikrådets främsta ägarstyrningsverktyg. Syftet är att påverka och ställa krav på förbättring. Etikrådets bolagsdialoger fokuserar alltid på att bolag förbättrar styrning av den egna verksamheten, det vill säga policyer, implementering och transparent rapportering. Förändring tar tid – ofta många år.

Vad är en dialog?

En bolagsdialog inleds när det upprättas en kontakt med bolaget. I dialogen sker diskussion med bolaget om utmaningar och om Etikrådets förväntningar och krav på förbättringar inom specifika hållbarhetsområden. Dialoger förs direkt av Etikrådet och även med stöd av tjänsteleverantör liksom de kan drivas tillsammans med exempelvis andra investerare. Kontakt sker via mail, telefon, videomöten eller besök på plats.

Vilka deltar i en dialog?

Deltagare i en dialog kan vara en representant för Etikrådet, en tjänsteleverantör (t ex Sustainalytics, ISS eller annan upphandlad leverantör) på uppdrag av Etikrådet eller en grupp av investerare som samarbetar i dialogen med bolaget. Dialogen inleds ofta genom bolagets investerarkontakt eller genom direktkontakt med bolagets hållbarhetsansvariga samt med andra relevanta intressenter.

Mål för en dialog?

Målet är att påverka bolaget till exempelvis ett stärkt förebyggande arbete där bolagen aktivt hanterar och minimerar hållbarhetsrisker i sin verksamhet. Bolaget uppmanas att identifiera förbättringsområden och implementera fungerande processer för att identifiera, hantera och följa upp arbetet. Bolaget förväntas rapportera transparent om detta arbete. En fungerande process förutsätter utbildning av personal och effektiva klagomålsfunktioner.

Etikrådet arbetar för ökad transparens

Etikrådet är väl medvetet om vikten av öppenhet och kräver av bolag att deras rapportering ska vara transparent. Därför strävar Etikrådet också efter att vara så transparent som möjligt med att öppet rapportera hur den egna verksamheten bedrivs.

Samtidigt är det av yttersta vikt att värna det förtroende Etikrådet bygger upp i en dialog med ett bolag. Arbetet med att uppnå förbättring tar tid. Om Etikrådet kan skapa ett positivt klimat för dialogen ökar möjligheten att lyckas få bolaget att genomföra positiva förändringar. En dialog med ett bolag förs i förtroende och är därför inte alltid möjlig att rapportera offentligt.

Etikrådet arbetar för ökad öppenhet och redovisar transparent sitt arbete i största möjliga mån.

Så arbetar Etikrådet

Proaktivt och reaktivt arbete

Etikrådets påverkansarbete stärker AP-fonderna som föredömliga förvaltare och ansvarstagande ägare. Det bidrar till att förbättra bolagens hantering av hållbarhet i hela värdekedjan utifrån ett ekonomiskt, miljömässigt och socialt perspektiv. Arbetet bidrar till bättre bolag, minskad risk i AP-fondernas tillgångar samt till minskad risk för negativ påverkan på människor och miljö.

Proaktivt arbete

Etikrådets proaktiva arbete skapar positiv förändring genom att adressera komplexa hållbarhetsutmaningar. Arbetet bidrar till att förbättra bolagens hantering av hållbarhet i hela värdekedjan, förhindrar att kränkningar och incidenter sker samt adresserar relevanta systemrisker.

Dialoger förs med bolag i branscher där AP-fonderna har direkt och/eller indirekt exponering. Med direkt exponering avses innehavsbolag och med indirekt exponering avses innehavsbolags värdekedjor. Arbetet rör ofta verksamheter relaterade till olika råvaror och leverantörskedjor med stora utmaningar.

Etikrådets prioritering och val av fokusområden utgår bland annat från risken för potentiell negativ påverkan på människor och miljö som identifieras i Etikrådets omvärldsanalys, AP-fondernas finansiella exponering och bedömda möjligheter för Etikrådet att göra positiv skillnad.

Reaktivt arbete

Etikrådets reaktiva arbete syftar till att ställa krav på bolag att de hanterar och åtgärdar olyckor och incidenter om dessa inträffar. Målet är också att påverka bolagen till ett mer systematiskt hållbarhetsarbete med policyer, implementering och transparent publik rapportering, vilket kan förhindra att kränkningar och incidenter sker.

Påverkansarbetet omfattar bolag över hela världen och rör hållbarhetsfrågor som mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljö och affärsetik.

Påverkansdialog inleds med bolag som har identifierats i den norm-baserade genomlysningen som görs två gånger per år.

Så arbetar Etikrådet

Proaktivt arbete – skapar positiv förändring i komplexa hållbarhetsutmaningar

Etikrådets proaktiva arbete adresserar komplexa hållbarhetsutmaningar och relevanta systemrisker. Arbetet bedrivs inom tre övergripande hållbarhetsområden: Miljö, Sociala frågor samt Bolagsstyrning.

Tre övergripande hållbarhetsområden

Bolagsstyrning

Antikorruption och ansvarfullt företagande. Korruption förstör och underminerar samhälle, demokrati och rättssamhälle. Korruption leder till kränkningar av mänskliga rättigheter och miljö samt möjliggör organiserad brottslighet och terrorism. Korruption snedvrider sund konkurrens mellan bolag, vilket bidrar till sämre lösningar på olika problem och till lägre ekonomisk tillväxt.

Sociala frågor

Med **barn- och tvångsarbete** samt **hälsa och säkerhet** i fokus. Etikrådets arbete fokuserar på de mest utsatta och de allvarligaste riskerna mot mänskliga rättigheter.

Miljö

Fokus på omställningen. För att klara klimatomställningen behöver koldioxidutsläppen minska kraftigt de närmaste tio åren. Enligt FN:s klimatpanel behöver utsläppen år 2030 vara ungefär hälften av dagens och nettonoll år 2050. Detta kräver en betydande omställning.

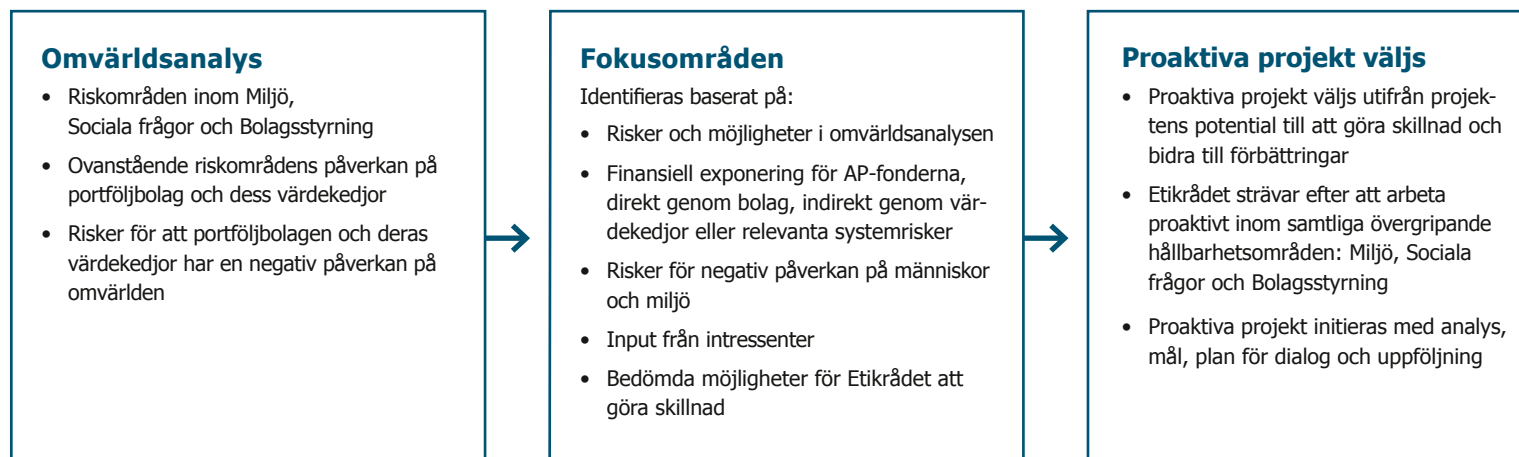
Miljö och biologisk mångfald omfattar många frågor som är avgörande för livsvillkoren på jorden. Förlusten av biologisk mångfald har en negativ påverkan på viktiga ekosystem och ekosystemtjänster såsom ren luft, vatten och tillgång till livsmedel.

Etikrådet fokuserar på frågor där bolagen riskerar att bidra till och påverkas av denna negativa utveckling.

Så arbetar Etikrådet

Val av proaktivt arbete

En systematisk process ger stöd för prioritering och val av proaktiva projekt och initiativ. Det övergripande målet är att göra skillnad och bidra till att en positiv förflyttning sker i den komplexa hållbarhetsutmaning som adresseras. Det är ett långsiktigt arbete och ett projekt pågår vanligtvis i minst tre år.

Olika dialogformer – för bästa påverkan

Etikrådet bedriver sitt proaktiva arbete genom olika dialogformer som kompletterar varandra. Dialogformerna har utvecklats över tid för att effektivt adressera och bidra till lösningar på olika typer av problem.

Beroende på om problem är bolagsspecifika eller gemensamma för en hel bransch drivs dialogerna bolagsspecifikt eller med flera bolag samtidigt inom den specifika branschen. I vissa fall kan även olika aktörer i värdekedjan behöva samlas för att gemensamt adressera problemet. I sådana projekt kan Etikrådet ta en faciliterande roll och stötta aktörernas delaktighet och ansvarstagande att nå ett gemensamt resultat och positiv förändring.

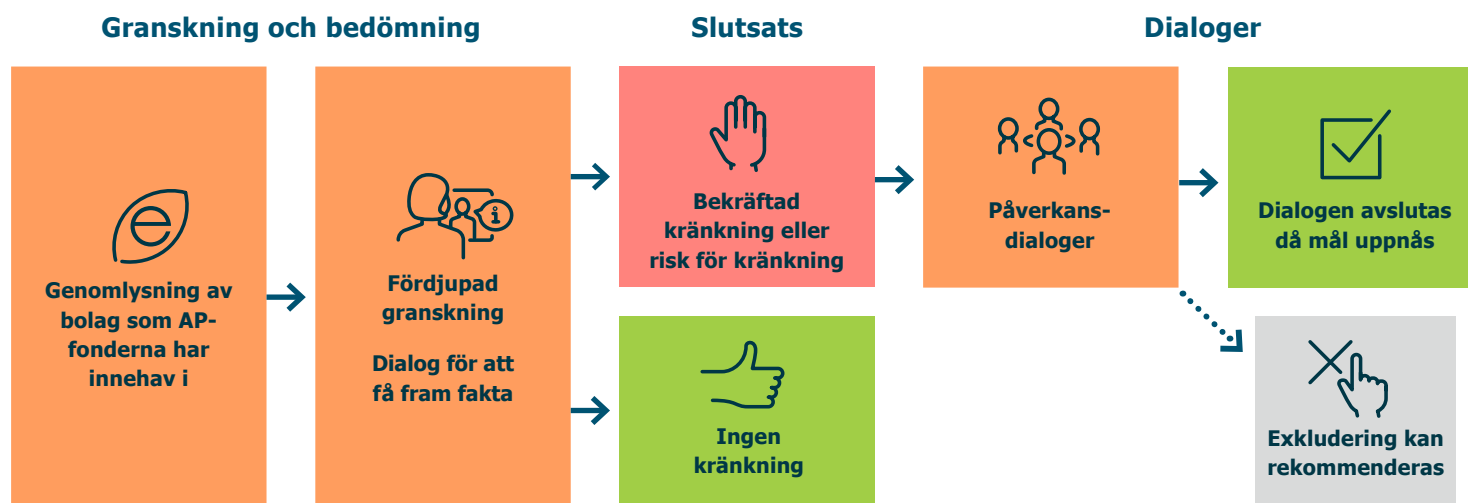
Framgångsfaktorer

- **God kunskap** om ett hållbarhetsområde underlättar en framgångsrik dialog och påverkansarbete.
- **Nå bästa effekt i samverkan** – för att kunna påverka även stora bolag till förändring kan Etikrådet samarbeta med andra investerare, ofta internationellt och därigenom skapa en hävstångseffekt för att åstadkomma förändring.
- **Val av arbetssätt och dialogform** – Etikrådet använder olika dialogformer beroende på vilket problem som ska adresseras.
- **Lyfta bästa praxis i en bransch.** Inget bolag vill vara sämst och att arbeta med flera bolag i en bransch samtidigt är ofta en framgångsstrategi.
- **Dela bästa praxis mellan olika branscher** är ett stöd som Etikrådet kan bidra med.

Så arbetar Etikrådet

Reaktivt arbete – genomlysning och påverkan

Etikrådet genomlyser alla börsnoterade bolag som AP-fonderna har innehav i. Om det skulle visa sig att ett bolag kränker eller riskerar att kränka en internationell konvention, arbetar Etikrådet för att bolaget åtgärdar det som hänt och säkerställer att det inte kan ske igen.

En **bekräftad kränkning** av en internationell konvention är verifierad och bedömd utifrån ett antal kriterier såsom: kränkningens allvarlighetsgrad, omfattning och möjlighet till förhindrande av kränkningen, hur nära bolaget är involverat eller kopplat till kränkningen, samt bolagets hantering av situationen. **Med risk för kränkning** omfattar fall som inte uppfyller samtliga kriterier för bekräftad kränkning, men där allvarlighetsgraden bedöms av Etikrådet som hög.

Att påverka till positiv förändring är att vara ansvarstagande – att rekommendera en exkludering är en sista utväg

Om en dialog inom fyra år inte leder till de resultat som Etikrådet anser vara rimliga kan Etikrådet rekommendera AP-fonderna att exkludera bolaget. Detta är dock en sista utväg och

Etikrådet ser det som ett misslyckande, eftersom missförhållandena antagligen riskerar att fortgå om ingen annan ansvarstagande investerare tar vid för att påverka bolaget till förbättringar.

När?

Etikrådet genomlyser två gånger per år drygt 3 000 utländska bolag som finns i AP-fondernas globala noterade aktie- och kreditportföljer för att identifiera eventuella kränkningar av de internationella konventioner som Sverige har ratificerat. Etikrådet tar hjälp av tjänsteleverantörer i både analys- och dialogarbete. Etikrådet gör alltid en egen analys och vid behov för en egen dialog.

Varför?

Ett bolag flaggas i genomlysningen vid en bekräftad kränkning eller när det bedöms finnas risk för att en kränkning har skett. Då inleds en dialog med bolaget för att påverka till att åtgärda det som hänt och säkerställa att det inte ska ske igen.

Långsiktigt arbete

Etikrådets reaktiva påverkansdialoger med bolag rör de allvarligaste kränkningarna. En påverkansdialog med ett bolag pågår vanligtvis under flera år. Det är ofta den tid som krävs för att ett bolag ska åtgärda och säkerställa att det inte sker nya liknande incidenter.

Resultat

Etikrådets påverkansdialoger ska resultera i att bolag åtgärdar det som hänt och säkerställa att det inte sker igen. Våra dialoger fokuserar alltid på att bolag ska förbättra sina policyer, implementering och transparens.

Proaktivt arbete

Etikrådets proaktiva arbete bidrar till positiv förändring och adresserar både komplexa hållbarhetsutmaningar och relevanta systemrisker.

Arbetet bidrar till att förbättra bolagens hantering av hållbarhetsfrågor i hela värdekedjan och förhindrar kränkningar samt incidenter. Det rör ofta verksamheter relaterade till olika råvaror och leverantörskedjor med stora utmaningar.

Det proaktiva arbetet bidrar till bättre bolag och till minskad risk i AP-fondernas tillgångar.

Innehåll

Techbolag och mänskliga rättigheter **19**

Omställning i utsläppstunga branscher **21**

Klimat – för ökad transparens **23**

Tvångsarbete inom bygg- och textilindustrier **24**

Barnarbete i kakaobranschen **26**

Biologisk mångfald och livsmedelsproduktion **28**

Avskogning, biologisk mångfald och
klimatförändring **30**

Antikorruption **32**

Techbolag och mänskliga rättigheter

Informationsteknik är integrerat som en naturlig del av människors vardag i hela världen. Internet och sociala medier har därmed blivit en del av det ekonomiska och sociala samhället, vilket innebär både möjligheter och utmaningar inom hållbarhet. Etikrådet har under året startat ett nytt proaktivt internationellt samverkansprojekt med ett antal internationella investerare i syfte att föra påverkansdialoger med ett antal stora techbolag med målet att bolagen ska stärka och anpassa sitt hållbarhetsarbete kring mänskliga rättigheter.

Bakgrundsfakta

Region: Nordamerika, Asien

Hållbarhetsområde: Sociala frågor,

Bolagsstyrning

Ämne: Desinformation, åsiktpåverkan och integritet

Antal företag: 7

FN:s globala hållbarhetsmål:

Läs mer om målen [här](#).

Bakgrund

Techbolagen behöver förstå och hantera risker kopplade till mänskliga rättigheter och samhällspåverkan på ett ansvarsfullt

sätt för att säkerställa en långsiktigt hållbar verksamhet.

De stora techbolagen, bland annat Alphabet (Google), Meta Platforms (Facebook), och Microsoft skapar stora möjligheter genom att tillgängliggöra information till allmänheten. Detta främjar bland annat mänskliga rättigheter, demokrati och ett öppet samhälle, men medför även nya frågeställningar.

Hållbarhetsutmaningarna är kopplade till komplexa frågor som hantering och kommersialisering av personuppgifter, extremism och terrorism, valmanipulation och andra allvarliga konsekvenser för utsatta människor och riskgrupper, inte minst barn och ungdomar.

Andra utmaningar rör datahantering och spridning av åsikter; effekter av innehållsmoderering som kan leda till diskriminering, samt ensidig åsiktspridning som kan leda till polarisering och kränkning av mänskliga rättigheter. På systemnivå finns det utmaningar kring bolagens riskhantering för att skydda demokrati och sunda samhällsstrukturer.

Lagstiftare och tillsynsmyndigheter har haft svårt att etablera regelverk och kontrollsystem i takt med den snabba teknikutvecklingen. Techbolagen har vuxit snabbt på förhållandevis kort tid, verksamheterna är dynamiska, diversifierade, globala och tekniskt komplexa.

I många fall kan grundorsakerna till mänskliga rättighetsrisker härledas till bolagens affärsmodeller, företagskultur, styrning och ersättningsvillkor.

Mål för projektet

Etikrådets mål för projektet är att techbolagen ska stärka och anpassa sitt hållbarhetsarbete kring mänskliga rättigheter så att verksamheterna bedrivs i linje med FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter (UNGP).

Etikrådet vill även bidra till att bolagen får ett ökat fokus på att förstå och hantera systemrisker kopplade till internetplattformarnas användning och roll i samhället.

RESULTAT FÖR PROJEKTET: **Uppnått delmålen. Skapat ett ramverk för systematisk uppföljning. Samlat ett antal internationella investerare.**

Uppstart och framtagande av ramverk och nyckeltal för uppföljning av techbolagens förflyttning kring mänskliga rättigheter. Samlat ett antal internationella investerare för att med tyngd föra påverkandialoger med techbolagen.

Resultat

Under 2022 fortsatte Etikrådet sitt arbete med de stora techbolagen kring mänskliga rättigheter och bolagens informationsplattformar och startade ett proaktivt projekt, som bygger vidare på det arbete Etikrådet bedrev med gott resultat mellan 2019 och 2021.

Det nya proaktiva projektet löper över tre år med syfte att påverka stora techbolag till att bättre hantera och rapportera sina risker kring mänskliga rättigheter.

Etikrådet har under året skapat bred uppslutning hos andra större institutionella investerare i syfte att med större tyngd påverka till positiv förändring hos techbolagen.

Projekt bygger på ett ramverk som Etikrådet utvecklat. Ramverket som används bland annat till att ge investerargruppen stöd i dialogarbetet och nyckeltalen möjliggör systematisk uppföljning av bolagens förflyttning. Ramverket är skapat med stöd

i bland annat det förväntansdokument Etikrådet tillsammans med Danish Institute for Human Rights (DIHR) arbetade fram, [*Tech giants and human rights: Investor expectations*](#). Detta beskriver Etikrådets och andra investerares långsiktiga förväntningar på hur tech-sektorn ska arbeta strategiskt med mänskliga rättigheter. Ramverket bygger också på FN:s vägledande principer och befintliga utvärderingar av sektorn.

Nästa steg

Etikrådet koordinerar och leder projektet och kommer fortsatt att vara engagerat i påverkansdialogerna med bolagen som startar i början av 2023. Projektet kommer bland annat att adressera:

- bolagens hantering av den påverkan som information på techbolagens plattformar och innehållsmoderering har på människor, speciellt utsatta grupper och samhälle
- bolagens företagskulturer kring dessa hållbarhetsfrågor
- hur interna strukturer och processer möjliggör ett agerande i linje med FN:s vägledande principer
- hur bolagen samarbetar med och bedriver lobbying mot lagstiftare och tillsynsmyndigheter

Omställning i utsläppstunga branscher – dialog i hela värdekedjan

Klimatomställningen kräver betydande och snabba åtgärder. Stater behöver införa tydliga styrmedel, konsumenterna och allmänheten i stort behöver ändra sina konsumtions- och beteendemönster och många bolag behöver förändra sina affärsmodeller.

Investerare som AP-fonderna har ett ansvar att säkerställa att de bolag man äger hanterar klimatrisker på ett ansvarsfullt sätt. Omställningen är systemkritisk och Etikrådet arbetar för att aktörer i utsläppstunga branscher ska samverka och ta fram handlingsplaner som möjliggör omställningen.

Bakgrundsfakta

Region: Globalt

Hållbarhetsområde: Miljö, Sociala frågor,

Bolagsstyrning

Ämne: Transparens, Global standard

FN:s globala hållbarhetsmål:

Läs mer om målen [här](#).

Bakgrund

För många utsläppstunga branscher kan omställningen till ett lågfossilt samhälle vara mycket komplex och kostsam. Det är krävande för enskilda bolag att ta fram handlingsplaner för hur de på bästa sätt ska klara omställningen, eftersom de också är beroende av andra aktörers beslut och aktiviteter. Ofta krävs innovation och teknologi som fortfarande är under utveckling. Det finns ett stort behov hos investerare, bolag, bolags leverantörskedjor och kunder samt andra

branschaktörer att mötas för att identifiera och prioritera tekniker, aktiviteter och åtgärder för att en hel bransch ska lyckas med omställningen.

Mål för projektet

Mål för projektet Global Sector Strategies som verkar inom det globala investerarsamarbetet Climate Action 100+, är att bolag, investerare, beslutsfattare och andra aktörer ska samverka för att ta fram praktiska omställningsplaner till ett

lågfosilt samhälle och därefter följa upp att dessa genomförs. Projektet tar även fram och publicerar förväntansdokument inom utsläppstunga branscher.

Projektet planerar att låta olika aktörer i en branschs värdekedja träffas för att ta fram gemensamma handlingsplaner. Genom koordinerad samverkan hjälper investerare bolagen att öka takten och omfattningen av omställningen inom respektive bransch. I fokus är energi- och utsläppsintensiva sektorer som energi

RESULTAT FÖR PROJEKTET: Uppnått delmål i projektet. Arbeta pågår.

Förstudie, samarbete med bland annat The Institutional Investors Group on Climate Change (IIGCC) etableras, ett första rundabordssamtal hålls med aktörer i olja- och gassektorns värdekedja.

2020

CA 100+ etablerar Global Sector Strategies. Dialoger förs med aktörer i branschens värdekedjor. Förväntansdokument för fyra branscher publiceras; flygtransport, livsmedel, stål och kraftförsörjning.

2021

Under 2022 hölls ett antal möten bland annat med aktörer inom gruvsektorn och ett förväntansdokument är under framtagande.

2022

och kraftbolag, tunga transporter, stål, cement, livsmedel, bilar, gruvor, kemisk industri samt sjö- och flygtransporter.

Resultat

För att påskynda klimatomställningen i särskilt utsatta branscher stöttar Global Sector Strategies bolag och deras värdekedjor för att de tillsammans ska utveckla genomförbara omställningsplaner.

Arbetet bedrivs av investerare med djup branschkunskap inom dessa sektorer och i samverkan med andra investerare, experter och bolag.

Under 2022 hölls ett antal möten bland annat med aktörer inom gruvsektorn och ett förväntansdokument är under framtagande. Av olika skäl bland annat covid-19 och kriget i Ukraina har tyvärr en del rundabords-samtal inte kunnat hållas som planerat. Detta har även påverkat framtagandet av förväntansdokument.

Nästa steg

Ett förväntansdokument kring gruvsektorn planeras att publiceras under 2023. Arbetet kring framtagande av ytterligare förväntansdokument pågår.

Publicerade förväntansdokument:

- [Recommended investor expectations for net zero aviation](#)
- [Recommended investor expectations for food and beverage](#)
- [Investor interventions to accelerate net zero steel](#)
- [Investor interventions to accelerate net zero electric utilities](#)

Climate action 100+

Klimatomställningen går för långsamt och för att motverka klimatomställningens negativa effekter krävs kraftfulla och snabba åtgärder. Stater måste bedriva en politik som främjar en rättvis omställning, individer måste ändra sina konsumtions- och beteendemönster och bolag måste hantera klimatrisker på ett ansvarsfullt sätt.

Climate Action 100+ (CA 100+) lanserades 2017 och har vuxit till det största initiativet för investerarengagemang mot klimätförändringen. CA 100+ involverar omkring 700 investerare, som tillsammans har mer än SEK 680 miljarder i förvaltad kapital. Samtliga AP-fonder deltar i CA 100+.

Investerarsamverkan inom CA 100+ arbetar för att påverka de största börsnoterade utsläpparna av växthusgaser till att minska sina utsläpp och ställa om sina verksamheter. Investerarna bedriver flera olika typer av påverkansarbete med målet att börsbolag ska förbättra styrningen av sin verksamhet, minska utsläppen och publicera mer transparent data och redovisning om bolagets arbete med detta. CA 100+ fokuserar på 166 bolag som bedöms spela en central roll i omställningen till en ekonomi med nettonollutsläpp av växthusgaser.

Åtaganden om nettonollutsläpp

2017 hade endast fem bolag åtagit sig att minska sina utsläpp av växthusgaser till

nettonoll. 2022 visade genomlysningen att 75 procent av CA 100+ bolagen hade gjort åtaganden om nettonollutsläpp till senast 2050 eller tidigare.

Åtaganden om nettonollutsläpp motsvaras dock ännu inte av utveckling och implementering av trovärdiga bolagsstrategier för att minska växthusgasutsläppen. Även om externa faktorer, som den pågående energikrisen, ökar trycket för omställning så måste bolagen med kraft prioritera utveckling och genomförande av trovärdiga bolagsstrategier för minskade utsläpp av växthusgaser. Där ingår exempelvis att bolagen ska besluta om kort- och medelfristiga mål för utsläppsminskningar, att de ska inkludera alla materiella utsläpp, inklusive scope 3-utsläpp och att bolagens investeringsstrategier ska anpassas till deras utsläppsmål av växthusgaser.

Etikrådet konstaterar att det sker fortsatta framsteg när det gäller bolagens åtaganden om nettonollmål för utsläpp av växthusgaser. För många bolag går dock implementeringen långsamt. Arbetet med att utveckla och genomföra relevanta strategier samt investeringsplaner för minskade växthusgasutsläpp brådskar.

Klimat – för ökad transparens

Klimatförändringen är en systemrisk som påverkar länder och bolag över hela världen och därmed också AP-fondernas investeringar. Som investerare har vi ett ansvar att säkerställa att de bolag vi äger hanterar klimatrisker på ett ansvarsfullt sätt. Ett viktigt arbete är att säkerställa tillgång till relevant och jämförbar information avseende bolagens klimatarbete.

Bakgrundsfakta

Region: Globalt

Hållbarhetsområde: Miljö

Ämne: Klimat och miljö och transparens

Antal företag: 110

FN:s globala hållbarhetsmål:

Läs mer om målen [här](#).

Bakgrund

2022 års arbete är en uppföljning av utfallet av ett projekt som genomfördes 2019, då Etikrådet kontaktade 110 börsnoterade bolag med relativt stor bedömd klimat-

påverkan. Bolagen uppmanades att börja rapportera enligt Taskforce for Climate related Financial Disclosure (TCFD) rekommendationer. TCFD är ett internationellt rapporteringsramverk med fokus på användbar och framåtblickande information.

En viktig utgångspunkt i AP-fondernas och Etikrådets klimatarbete är att säkerställa transparent och relevant information från bolagen om hur de arbetar för en klimatomställning. AP-fonderna och Etikrådet är sedan många år aktiva inom det globala investerarsamarbetet Climate Action 100+ (CA 100+), som arbetar för att drygt 100 av världens största utsläppande börsbolag av växthusgaser ska vidta relevanta åtgärder för klimatomställning.

Samtidigt finns ett behov av att komplettera CA100+ arbete och adressera fler bolag bland AP-fondernas innehav. De börsbolag som Etikrådet kontaktade 2019 var innehav som inte omfattades av arbetet inom CA 100+, men som var relativt stora utsläppande börsbolag.

Syftet var att uppmana även dessa bolag till ökad transparens om deras klimatomställning, i linje med TCFD:s rekommendationer.

Mål för projektet

Ökad transparens från bolag, i linje med TCFD:s rekommendationer, ger investerare mer användbar och framåtblickande information för att bättre bedöma klimatrelaterade riskexponeringar och möjliggöra mer välgrundade investeringsbeslut. Att använda TCFD:s rekommendationer ger också bolagen stöd i deras klimatarbete. Genom att uppmantra bolag till att rapportera

i linje med TCFD:s rekommendationer vill Etikrådet verka för ökad tillgång till relevant och jämförbar information från bolagen.

Resultat

Under året följde Etikrådet upp och utvärderade hur de 110 bolagen, som valdes ut och kontaktades 2019, utvecklat sin publika klimatrelaterade rapportering. Under året kontaktade Etikrådet samtliga bolag och delgav slutsatser om respektive bolags utveckling.

Generellt har de bolag som kontaktades 2019 utvecklat både sitt fokus och transparens kring klimatrelaterade aspekter. Flertalet bolag uppskattade möjligheten att få återkoppling på sitt arbete samt möjligheten att vidare diskutera hur de avser att vidareutveckla sin rapportering.

Nästa steg

Detta projekt avslutades 2022.

RESULTAT FÖR PROJEKTET: **Bolagen allt bättre på klimatrapportering.**

Under året följde Etikrådet upp 2019 års arbete rörande bolags klimatrapportering. 110 bolag kontaktades. Flertalet bolag hade utvecklat sin publika klimatrapportering och uppskattade möjligheten att få återkoppling på sitt arbete. Etikrådet diskuterade även hur bolagen avser att vidareutveckla sin redovisning.

Tvångsarbete inom bygg- och textilindustrier

Tvångsarbete eller olika former av nutida slaveri förekommer i alla länder, både på utvecklade marknader och i länder med svagare lagstiftning. Efterfrågan på lågavlönad och flexibel arbetskraft fylls ofta av marginaliserade grupper. Fattigdom och begränsade ekonomiska möjligheter bland lågutbildade arbetare, särskilt bland invandrare med bristande språkkunskaper, leder ofta till att de accepterar anställning under missförhållanden. Även bedrägeri är vanligt förekommande. Bygg- och tillverkningsindustrierna bedöms vara särskilt utsatta för tvångsarbete.

Etikrådet inledde 2021 ett treårigt projekt avseende påverkansdialoger med bolag inom byggbranschen och inom tillverkning av kläder och skor. Fokus är att bolagen bland annat ska implementera processer för att kunna identifiera och hantera olika former av nutida slaveri i sin leverantörskedja.

Bakgrundsfakta

Region: Globalt

Hållbarhetsområde: Sociala frågor

Ämne: Tvångsarbete/nutida slaveri i byggbranschen och klädbranschen

Antal företag: 16

FN:s globala hållbarhetsmål:

Läs mer om målen [här](#).

Bakgrund

Antalet människor som hålls i nutida slaveri uppskattas ha ökat kraftigt under de senaste fem åren.

Enligt en rapport¹ bedöms antalet människor i nutida slaveri ha ökat med 25 procent, från cirka 40 miljoner (2016)

¹ International Labour Organization (ILO), Walk Free och the International Organization for Migration.

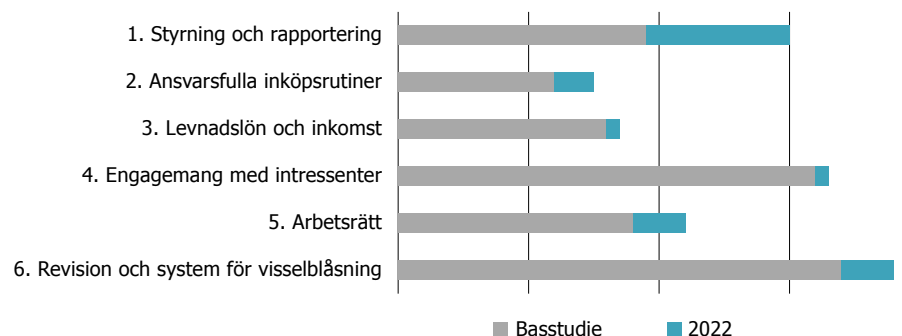
till cirka 50 miljoner människor (2022).

Den privata sektorn står för flest tvångsarbetsbetande med ett uppskattat antal på över 17 miljoner människor. Alla bolag, även börsbolag, riskerar att kopplas till tvångsarbete genom sina värdekedjor.

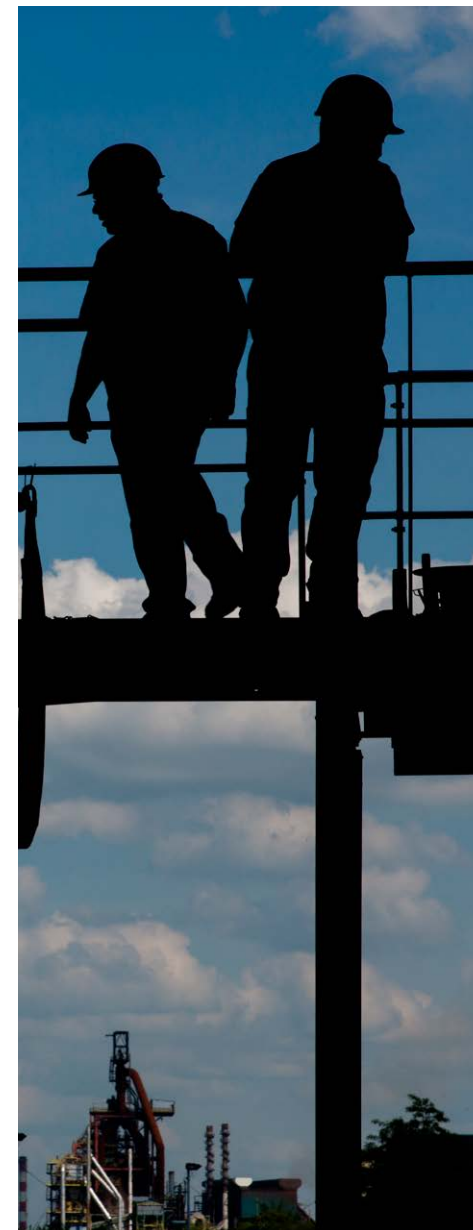
Tillverknings- och byggindustrierna är

de två sektorer som förutom hushållsarbete, uppskattas ha högst andel tvångsarbetsbetande med över 18 procent respektive 16 procent av den totala arbetskraften. Människor i tvångsarbete är mycket utsatta och rapporten dokumenterar även de grova övergrepp som människor riskerar att utsättas för vid

Resultatutveckling av respektive målområde hos samtliga bolag, sedan start

Grafen illustrerar utvecklingen exklusive 4 nytilkomna bolag som inte inkluderats i basstudien.

tvångsarbete inom till exempel tillverknings- och byggindustrierna.

Etikrådet inledde 2021 detta treåriga påverkansprojekt för att stötta bolagens arbete mot tvångsarbete. Projektet leds av en tjänsteleverantör och sker i samverkan med andra institutionella investerare.

Under 2022 fortsatte projektets påverkansdialoger med utvalda bolag inom bygg- och klädsektorn. Ytterligare bolag anslöt till projektet och antalet bolag ökade under året från 12 till 16.

Genom en undersökande och ifrågasättande dialog vill projektet uppmuntra bolag att stärka sin förmåga att identifiera och hantera risker och eventuell förekomst

av slav- och tvångsarbete i sina värdekedjor, utveckla och implementera effektiva policyer samt kontroll- och uppföljningsprocesser. Exempel på åtgärder kan inkludera översyn och utvecklande av bolagets inköpsrutiner och träning samt utbildning av anställda i värdekedjan.

Mål för projektet

Mål för projektet, som omfattar sex utvecklingsområden för att hantera olika former av nutida slaveri, är att det sker positiva förflyttningar inom respektive målområde liksom för de enskilda bolag som ingår i projektet.

Målområden:

1. Styrning och rapportering
2. Ansvarsfulla inköpsrutiner
3. Levnadslön och inkomst
4. Engagemang med intressenter
5. Arbetsrätt
6. Revision och system för visselblåsning

Resultat

Under projektets gång har det blivit tydligt att de flesta bolagen i projektet inte har kunnat identifiera någon förekomst av tvångsarbete i sina värdekedjor. Detta skulle kunna innebära att tvångsarbete inte existerar i bolagens värdekedjor, men då bolagen verkar i högrisksektorer så kan förekomsten av tvångsarbete ändå inte helt uteslutas.

Dialogarbetet syftar till att uppmuntra bolagen till löpande arbete för att utveckla sina due diligence-metoder och processer för att upptäcka och åtgärda eventuellt tvångsarbete.

För att bättre hantera riskerna behöver bolag lägga större vikt på översyn och kontroll, processer för att säkerställa att arbetstagarnas röst blir hörd och effektiv revision.

Projektet noterade en oro bland bolagen för ökad risk för tvångsarbete som en effekt av ett högt kommersiellt tryck, vilket till exempel kan påverka bolagens inköp, med pris- och tidspress på underleverantörer.

Trots utmaningarna noterades en märkbar positiv förändring hos bolagen. Till exempel identifierade 2 av 16 bolag att rekryteringsavgifter (en potentiell indika-

tor på tvångsarbete) förekommit i deras leveranskedjor och båda dessa bolag vidtog mått och steg för att åtgärda och återbetala avgifter som betalats av arbetare.

Ett annat bolag gjorde ett policyåtagande enligt principen ”arbetsgivaren betalar”, för att säkerställa att inga arbetstagare skulle bli skuldsatta genom rekryteringsprocessen. Bolaget identifierade att ytterligare åtgärder krävdes för att säkerställa att detta policyåtagande integrerades i dess due diligence-processer.

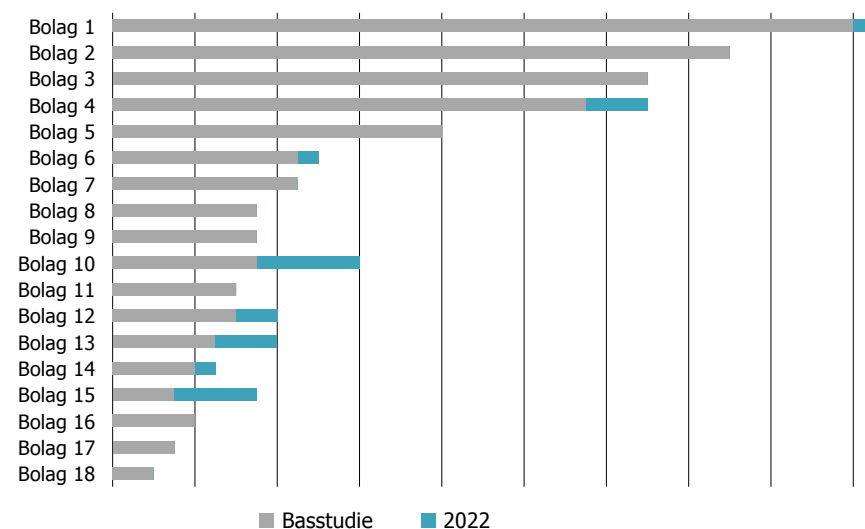
För flera bolag har projektet bidragit till en större medvetenhet om och fokus på arbetet mot tvångsarbete. Bolagen efterfrågar också proaktivt, projektets input till sin strategiska utveckling kring nutida slaveri.

Under 2022 hölls ett rundabordsamtal för att öka medvetenheten om nutida slaveri i den globala byggsektorn. Detta uppmärksammade risker på nyckelmarknader, inklusive USA, Europa och Mellanöstern och talare var bland annat en Europaparlamentariker, investerare och branschexperter.

Nästa steg

Under 2023 kommer projektet att gå in i sin slutfas. Fortsatt fokus är att genom påverkansdialoger stötta bolagen att arbeta systematiskt och utveckla systematiska och ändamålsenliga processer. Bolagsdialogerna har även varit viktiga för att ge Etikrådet en bättre uppfattning om riskhanteringen hos dessa bolag kring arbetsförhållandena i bolagens leverantörskedjor.

Resultatutveckling av målområden hos respektive bolag, sedan start

För nytillkomna bolag, som inte var med i projektets basstudie, har poängen beräknats för 2022, och använts både för basstudie och för 2022.

Barnarbete i kakaobranschen

Etikrådet har arbetat för en mer hållbar kakaoindustri under många år. I Elfenbenskusten och Ghana uppskattas 1,5 miljoner barn arbeta i kakaons leverantörskedja. Dessa två länder är världens ledande kakaoproducenter och tillhandahåller nära 70 procent av den globala kakaoproduktionen. Stora förbättringar har skett under de senaste åren, men många utmaningar kvarstår. Under 2022 avslutades ett framgångsrikt treårigt projekt som Etikrådet tillsammans med ett 30-tal andra institutionella investerare deltagit i och som letts av en tjänsteleverantör.

Bakgrundsfakta

Region: Västafrika

Hållbarhetsområde: Sociala frågor

Ämne: Barnarbete

Antal företag: 7

FN:s globala hållbarhetsmål:

Läs mer om målen [här](#).

Bakgrund

Kakao odlas huvudsakligen i familjejordbruk och hanteras sedan i en komplex leverantörskedja. I småskaliga kakajordbruk är barnarbete, på bekostnad av möjlighet till skolgång, fortfarande vanligt och ofta nödvändigt för familjernas ekonomi.

Många mellanhänder i produktionsledet resulterar i en låg vinstandel för kakao-bönder. Idag är det svårt att försörja sig på

kakaoodling och fattigdomen är utbredd bland kakaobönder, vilket bidragit till att den yngre generationen ofta inte ser någon framtid inom kakaoproduktion utan istället flyttar till städerna.

För att säkerställa en hållbar produktion av kakao, attrahera och behålla rätt arbetskraft samt säkerställa en stabil tillgång på råvaran kakao måste kakaoindustrin se till att odlingen lönar sig och att det är möjligt för bönder att tjäna sitt uppehälle.

Etikrådet har genom projektet fört dialog med sju av de största kakao- och chokladtillverkarna i världen. Barnarbete är en utbredd utmaning inom kakaobranschen och bedöms vara en allvarlig hållbarhetsrisk för bolag som köper och säljer kakao.

Mål för projektet

Inom ramen för projektet har Etikrådet fört dialog med stora kakao- och chokladföretag med fokus på tre områden: etablera övervaknings- och åtgärdssystem mot barn-

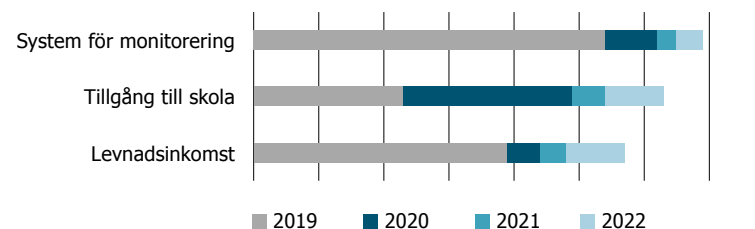
arbete, tillgång till utbildning för barn samt levnadsinkomster för kakaobönder.

Målet har varit att konkreta åtgärder vidtas och att barnarbete i kakajordbruk minskar för att på sikt inte förekomma alls. Förväntningarna på de sju kakao och chokladbolagen inom projektet har varit att, mellan 2019–2022, visa betydande framsteg vad gäller tre utvecklingsområden:

1. utbyggnad av system för övervakning och åtgärdande av barnarbete, så kallade Child Labour Monitoring and Remediation Systems (CLMRS)
2. hur bolagen främjar att barnen i kakaoodlande samhällen får utbildning och
3. möjliggörande av levnadsinkomst för kakaobönder i Elfenbenskusten och Ghana, det vill säga den inkomst som krävs för att kunna försörja sin familj.

Resultatutveckling av respektive målområde hos samtliga bolag, sedan start

Resultat

Över hela värdekedjan har kakaoindustrin gjort betydande ansträngningar för att säkerställa en mer hållbar kakaoproduktion. Olika program som syftar till att öka produktiviteten och förbättra försörjningen för kakaoodlande bönder har skalats upp under åren och riktade åtgärder för att motverka de värsta fallen av barnarbete har utvecklats. Det har både bidragit till att en ökad andel barn går i skolan och minskat förekomsten av barnarbete. Samtidigt är situationen för flertalet kakaojordbruk fortsatt svår och barnarbete vanligt förekommande.

Under projektets gång har Etikrådet deltagit i regelbundna möten med kakao- och chokladbolag samt skrivit under investerarbrev till bolagen tillsammans med ett stort antal andra institutionella investerare. Det har även hållits rundabordsamtal där bolag, ledande experter och andra intressenter

behandlat frågan om levnadslöner. Leverantören som lett projektarbetet har också varit aktiv i expertpaneler och utvecklat material för att fortsätta driva utvecklingen mot barnarbete och för levnadslöner för kakaobönder och andra småskaliga bönder.

Etikrådet kan konstatera att bolagen har gjort en stor positiv förflyttning under projektets gång. Det bekräftas av de nyckeltalsom projektet använt för respektive utvecklingsområde. Dessa har ökat från 43 procent i november 2019, då basstudien genomfördes, till 70 procent i augusti 2022 då projektet avslutades. Det har skett en förbättringar inom alla tre utvecklingsområden och flera kakao- och chokladbolag har förtydligat sina policyer rörande barns rättigheter och böndernas löner.

Vad gäller de tre utvecklingsområdena har följande förbättringar noterats bland bolagen och andra relevanta parter:

Bättre och utökade övervaknings- och åtgärdssystem av barnarbete

Bolag inom projektet har förbättrat och utökat implementeringen av CLMRS. De flesta bolagen i projektet har nu över 50 procent täckning med CLMRS i de kakaoodlande samhällen som bolagen bedriver handel med, både på Elfenbenskusten och i Ghana. Det finns också ett åtagande på branschnivå genom World Cocoa Foundation (WCF), som verkar för en hållbar kakaoindustri, om att CLMRS eller liknande system ska finnas på plats innan 2025.

Tillgång till utbildning

Enskilda bolag fortsätter att bidra till att bygga skolor och tillhandahålla skolmaterial samt underlätta för barn att få tillgång till födelsecertifikat, vilket krävs för skolgång. Under 2022 gjordes ett stort framsteg när implementeringen av ett omfattande utbildningsprojekt påbörjades och som ska nå fem miljoner barn på Elfenbenskusten. Samtliga bolag som Etikrådet har bedrivit dialog med är med i och driver aktivt utbildningsprojektet samt stöttar projektet ekonomiskt tillsammans med den ivoirianska regeringen och andra samarbetspartners.

Tillgång till levnadsinkomst

Kakao- och chokladbolagen lägger ett allt större fokus på ersättning och levnadslön, vilket är kritiskt för fortsatt odling kakao och som behövs för att säkra en stabil

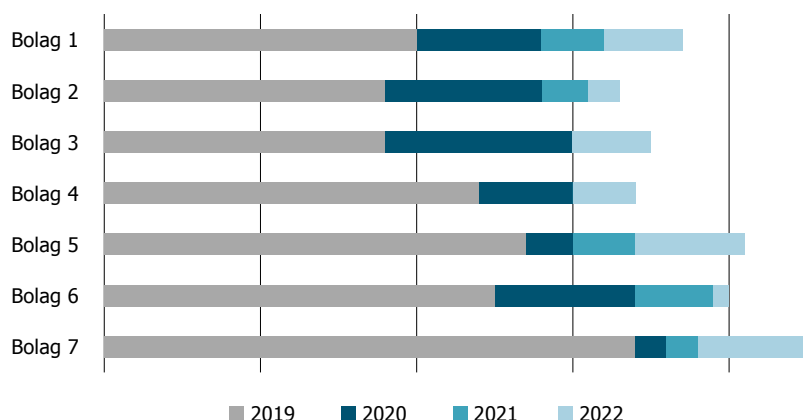
tillgång på råvaran kakao. Alla bolag som ingår i projektet har ett antal aktiviteter för att möjliggöra levnadsinkomster för kakaoodlande bönder och flera bolag har gjort specifika åtaganden avseende levnadslöner.

Nya initiativ inom branschen fokuserar inte bara på ökad produktivitet utan även på andra åtgärder för att öka lönsamheten för bönderna. Ett exempel är Nestlé som under 2022 startade ett specifikt ”income accelerator” projekt där kakao-bönder premieras med extra betalning om till exempel familjens barn går i skolan och att det finns fler inkomstkällor än kakao till exempel en annan gröda eller verksamhet.

Transparent rapportering. Rapporteringen har generellt förbättrats från bolagen och flera bolag inkluderar numera även inkomstrelaterade data som en del av sin löpande uppföljning av de bönder som omfattas av deras program. Det finns också en större samstämmighet i hur bolag adresserar inkomstfrågan genom faktorer som inkluderar diversifiering av grödor, tillgång till finansiering, rätten till och storleken på odlingsmark, premier samt samverkan mellan bönder.

Regeringarna i Elfenbenskusten och Ghana har också startat ett gemensamt initiativ för att öka böndernas inkomster från kakaoproduktionen, bland annat genom att införa en extra premie vid försäljning av råvaran kakao som går till kakaobonden.

Resultatutveckling av målområden hos respektive bolag, sedan start

Biologisk mångfald och livsmedelsproduktion

Insikten kring vikten av biologisk mångfald ökar i takt med att riskerna blir tydligare. En bransch som direkt påverkar och riskerar att påverkas av förlusten av biologisk mångfald är jordbrukssektorn. Bolag kopplade till livsmedelssystemet behöver säkerställa att naturens resurser används på ett hållbart sätt för att kunna möta framtida krav och förväntningar. Etikrådets projekt fokuserar på miljöaspekter. Målet är att bolagen i projektet ska utveckla sitt arbete att ställa om till en långsiktigt hållbar livsmedelsproduktion.

Bakgrundsfakta

Region: Globalt

Hållbarhetsområde: Miljö

Ämne: Hållbar livsmedelsproduktion, vatten, kemikalier, matsvinn, biologisk mångfald

Antal företag: 15

FN:s globala hållbarhetsmål:

Läs mer om målen [här](#).

Bakgrund

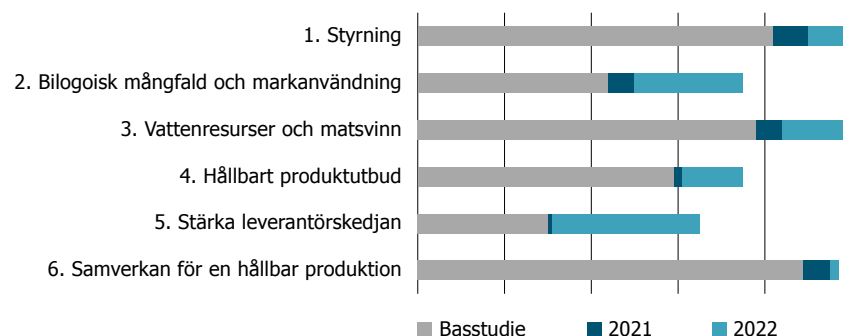
Bolag som producerar livsmedel har ett flertal utmaningar. Livsmedelsproduktion kan bidra negativt till klimatförändring, vattenbrist och hota den biologiska mångfalden. Samtidigt är bolagen beroende av

god och stabil tillgång till naturens resurser för att säkra livsmedelsproduktionen över tid. Dessutom är värdekedjan ofta komplex, med många direkta och indirekta leverantörer över hela världen.

Ökade förväntningar och regleringar som bland annat omfattar strängare krav kring kemikalieanvändning och import av varor påverkar allt fler bolag. I december samlades världens länder på COP15 för att enas om globala mål och riktlinjer för att vända förlusten av biologisk mångfald.

Etikrådets projekt Biologisk mångfald och livsmedelsproduktion påbörjades redan i juni 2021. Under 2022 har dialoger förts med 15 bolag inom jordbruk, jordbrukskemikalier, livsmedelsindustri samt dagligvaruhandel, som en del av projektet.

Resultatutveckling av respektive målområde hos samtliga bolag, sedan start

Genomsnittspoängen för respektive målområde påverkas både av poängförändringar och av förändringar i bolagsurvalet.

Mål för projektet

Mål för projektet, som omfattar sex utvecklingsområden, för en mer hållbar livsmedelsproduktion, är att det sker positiva förflyttningar inom respektive utvecklingsområde liksom för de enskilda bolag som ingår i projektet.

Utvecklingsområden:

1. Styrning
2. Biologisk mångfald och markanvändning
3. Vattenresurser och matsvinn
4. Hållbart produktutbud
5. Stärkt leverantörskedja
6. Samverkan för en hållbar livsmedelsproduktion

Resultat

Jämfört med basstudien uppvisar bolagen förbättringar över samtliga utvecklingsområden. Dialogerna med bolagen har bidragit till bättre förståelse för deras strategier och agerande samt tydliggjort vilka nya initiativ bolagen arbetar med.

Styrning är det område där Etikrådet ser störst utveckling. Bolagen tar ett holistiskt perspektiv på beroenden och påverkan relaterat till klimat och naturkapital, de analyserar såväl risker och möjligheter i linje med TCFD och engagerar sig i processen för att etablera Science-Based Targets for Nature. Under året har det skett förbättringar i hantering av bland annat vatten, koldioxid och matavfall. Till exempel har flera företag

antagit både kortsiktiga och långsiktiga klimatmål. Samarbete förblir ett annat område med bra utveckling där bolag, genom branschinitiativ och samverkan med akademiska institutioner, tagit steg för att begränsa påverkan på biologisk mångfald samt öka andelen regenerativt jordbruk.

Som ett resultat av de dialoger som förs, sker en utveckling inom området biologisk mångfald och markanvändning. Exempelvis använde alltför många bolag geo-data för att identifiera avskogning i leverantörsledet. Etikrådet har haft färre diskussioner om produktutveckling under 2022, men noterar insatser för att minska miljöpåverkan från användning av jordbrukskemikalier.

Under sista halvåret har fokus i dialogerna främst varit på leverantörskedjan. Även om resultatet släpar efter inom detta område sker det en märkbar, positiv utveckling kring hur bolag stödjer odlare med att hantera hållbarhetsutmaningar.

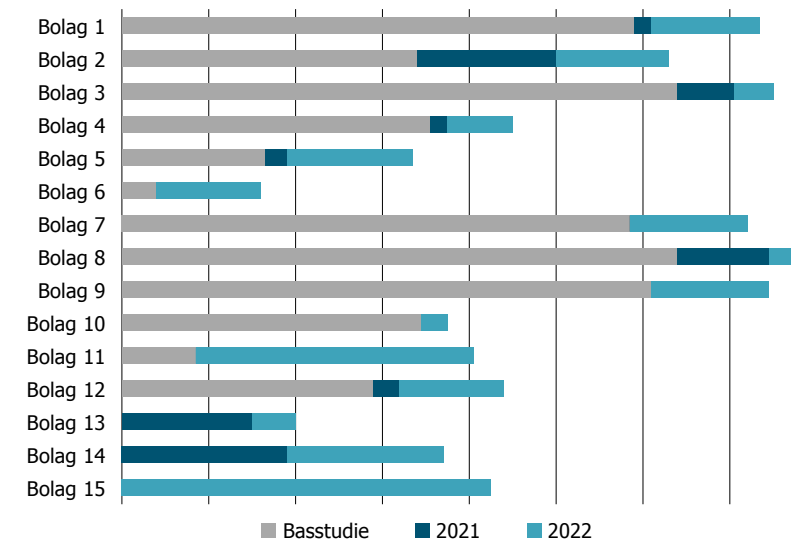
Biologisk mångfald – utveckling av rapporteringsramverk

Under 2022 introducerade olika initiativ, bland annat GRI, World Benchmarking Alliance, och Taskforce on Nature-related Financial Disclosures (TNFD), verktyg för ökad transparens och jämförbarhet av bolagens beroenden av och påverkan på biologisk mångfald. Flera av de bolag som ingår i projektet interagerar med TNFD-ramverket och arbetar med hur de ska förhålla sig till rekommendationerna.

Nästa steg

Fortsatta dialoger med de bolag som ingår i projektet kommer äga rum under 2023. Arbetet för att öka antalet bolag som ingår i projektet kommer också fortsätta. Projektet är treårigt och planeras att avslutas under 2024.

Resultatutveckling av målområden hos respektive bolag, sedan start

För nytilkomna bolag, som inte var med i projektets basstudie, visas respektive poäng endast för 2021 och/eller 2022.

Avskogning, biologisk mångfald och klimatförändring

Avskogning, biologisk mångfald och klimatförändring är så kallade systemrisker som är sammanlänkade och nödvändiga att adressera för att lyckas med omställningen till ett hållbart samhälle. Etikrådet arbetar både förebyggande och i individuella reaktiva bolagsdialoger med till exempel producenter av kött och soja i Brasilien (läs mer under Reaktiva dialoger).

Bakgrundsfakta

Region: Sydamerika, Asien
Hållbarhetsområde: Miljö
Ämne: Biologisk mångfald
FN:s globala hållbarhetsmål:

Läs mer om målen [här](#).

Bakgrund

Etikrådet har över tid arbetat både proaktivt och reaktivt kring avskogning, biologisk mångfald och klimatförändring. Hållbar-

hetsfrågor som är sammanlänkade.

Skövling och nedbränning av regnskog bidrar till den globala uppvärmningen och till att en viktig växthusgassänka förstörs. Detta sker ofta i samband med produktion av palmolja, soja, och nötkött och ofta i områden med sköra ekosystem. Avskogningen hotar även den biologiska mångfalden då artrik regnskog huggs ned och ersätts med odlingar. Människor, djur, och växtarter trängs undan och livsmiljöer försämrats eller förstörs.

En växande världsbefolkning bidrar till ökad efterfrågan på livsmedel. Mer än hälften av avskogningen uppskattas bero på produktion av livsmedel och djurfoder till

exempel sojabönor, nötkött och palmolja.

Även en höjd levnadsstandard bidrar till att mark skövlas för odling och boskapsuppfödning (mer om detta i artikeln om det proaktiva projektet *Biologisk mångfald och livsmedelsproduktion*, [sid 28](#)).

För investerare förknippas många risker med bristen på data och verktyg för att spåra kopplingar till riskerna genom bolags hela leverantörskedja. I länder med svag lagstiftning och/eller med bristfällig uppföljning av avskogning, har bolag ofta svårt att kräva information om kopplingar till avskogning från leverantörer och underleverantörer, detta gäller särskilt de mindre bolagen.

Etikrådet deltog under 2021/2022 i ett ettårigt samverkansprojekt genom Principles for Responsible Investment (PRI) med fokus på avskogning, PRI Sustainable Commodities Practitioners' Group.

Mål för projektet

Samverkan inom PRI Sustainable Commodities Practitioners' Group sker i form av regelbundna workshops. Målet är att delta-gande investerare bland annat ska få ökad förståelse för utmaningar kring avskogning som finansiella- och/eller systemrisker i sina innehav, samt kring data och verktyg för att hantera och rapportera om risker kopplat till avskogning under klimatomställningen.

RESULTAT FÖR PROJEKTET: Till viss del uppnådda mål, stora utmaningar kvarstår.

Deltagande i ettårigt projekt/arbetsgrupp genom PRI med fokus på avskogning, data och policyer.

2021

Deltagande i ett antal möten och workshops som anordnats inom projektet/arbetsgrupp genom PRI med fokus på bland annat omställning och regulatorisk utveckling.

2022

Resultat

Under 2022 har PRIs Sustainable Commodities Practitioners Group anordnat flera olika workshops som Etikrådet deltagit i. Dessa har bland annat handlat om omställningen, hur bolag påverkas av ökade regulatoriska krav och ändrade konsumtionsmönster samt hur investerare kan agera som ägare för att påverka till förändring i bolagen. En viktig fråga har varit den regulatoriska utvecklingen, de nya lagar och riktlinjer som är under utveckling. EU är mycket aktiva inom detta område och arbetar för en ny lagstiftning som innebär att förhindra import av varor som bidragit till skövling av regnskog.

Nästa steg

Projektet är i sin slutfas.

EITI bekämpar korruption genom dubbel rapportering

Extractive Industries Transparency Initiative (EITI) startades 2002 med syfte att främja ansvarsfull förvaltning av naturresurser som olja, gas, metaller och mineraler. Behovet av transparens och styrning är särskilt stort i länder med rika naturresurser men med bristfällig politisk styrning.

Etikrådet stöder EITI:s arbete mot korruption vars arbete når både nationer och bolag.

Bakgrundsfakta

Region: Globalt

Hållbarhetsområde: Bolagsstyrning

Ämne: Korruption

FN:s globala hållbarhetsmål:

Läs mer om målen [här](#).

Bakgrund

Korruption skapar osund konkurrens, undergräver demokratier och ger lägre ekonomisk tillväxt vilket försvårar möjligheten att adressera problemet då det sker i det fördolda. Behovet av transparens och styrning är särskilt stort i länder med rika naturresurser men bristfällig politisk styrning.

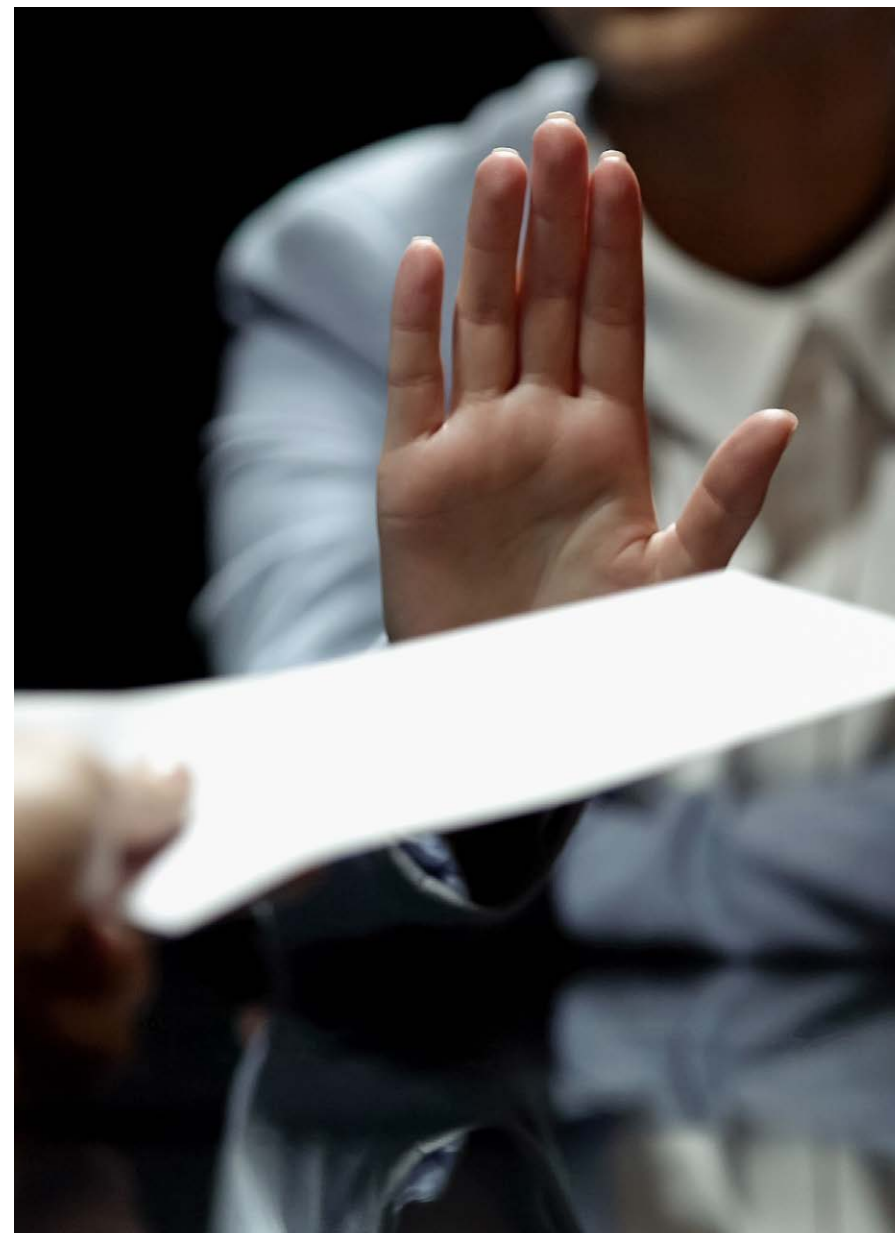
Öppenhet och allmän debatt är viktiga förutsättningar för ansvarsfull förvaltning av utvinningsindustrier. Även granskning av branschens juridiska och ekonomiska strukturer, vilket innefattar tilldelning av kontrakt och licenser, är nödvändig.

Den geopolitiska situationen och den höga och växande globala efterfrågan på mineraler som möjliggör en klimatomställning gör det både svårare och än viktigare att bekämpa korruption inom utvinningsindustrier.

Som en del av Etikrådets arbete mot korruption stöder Etikrådet EITI.

EITI

EITI stöds av ett antal bolag, organisationer och över 60 nationer. EITI tillhandahåller en global standard för rapportering av intäkter från utvinningsbara råvaror. Utgångspunkten är att ett lands naturresurser tillhör dess medborgare och att inkomster från utvinningsindustrier ska gagna samhället.

I syfte att motverka korruption kräver EITI transparent rapportering vad gäller betalningar genom hela värdekedjan, från licensiering, kontrakt, utvinning, och försäljning till hur de slutligen har gagnat medborgarna. Såväl involverade bolag som myndigheter ska rapportera. Genom denna tydliga och detaljerade dubbelrapportering kan korruption och annan ekonomisk brottslighet upptäckas. Rapporteringen stärker även möjligheterna för den offentliga sektorn att få in skatteintäkter.

Mål

Målet är tydlig och transparent rapportering från både nationer och bolag. Nationer ska publikt rapportera sina inkomster från utvinning av naturresurser, som olja, gas och mineraler, liksom bolag ska rapportera vad de betalar för resurserna. Publik transparent rapportering ökar transparensen i hela samhället och bidrar till bättre villkor för ekonomisk styrning liksom försvårar för korruption.

Resultat

Varje deltagande land utvärderas mot EITI:s principer och krav för länder. Om kraven inte möts och framsteg inte görs kring öppenhet och antikorruption i utvinningsindustrierna kan landet bli tillfälligt eller permanent uteslutet från ramverket. Vid 2022 års slut var fem nationer uteslutna; Sao Tomé och Príncipe, Suriname, Tadjikistan, Afghanistan och Myanmar. De två sistnämnda länderna har uteslutits på

grund av politisk instabilitet. Länder som tidigare implementerat EITI, men som dragit sig ur eller blivit "avnoterade" är Azerbajdzjan, Ekvatorialguinea, Salomonöarna, USA och Yemen.

Under 2022 har EITI genomfört ett antal aktiviteter samt författat olika rapporter och vägledningsdokument.

EITI har bland annat stöttat elva nationer i att upprätta register över verkliga huvudmän i utvinningsindustrier, något som är till stor nytta när det gäller att spåra och bekämpa korruption och penningtvätt.

EITI har uppdaterat det viktiga förväntansdokumentet på bolag som stödjer EITI, [*Expectations for EITI supporting companies*](#). Förväntansdokumentet anger vad och hur bolag ska rapportera till EITI. Bland annat ska policyer för anti-korruption, skatter och betalningar till offentliga myndigheter redovisas i detalj. Förväntansdokumentet gäller från och med 2023.

Nästa steg

EITI arbetar för ökad kunskap hos aktörer och andra intressenter genom regelbundna webinarier och publicerad information och nyheter på sin webbplats.

EITI:s förväntningar och AP-fonderna

AP-fonderna och Etikrådet stöder fullt ut EITI:s Förväntansdokument och rapporterar här hur fonderna i relevanta delar följer detta dokument. Då AP-fonderna inte bedriver verksamhet inom utvinningsindustrier är det dock endast ett fåtal av EITI:s förväntningar som är möjliga att rapportera om. AP-fonderna investerar i bolag som omfattas av EITI:s förväntningar och varje AP-fond redovisar sina innehav publikt på respektive webbplats. På Etikrådets webbplats publiceras AP-fondernas och Etikrådets ställningstaganden, däribland affärsetik som bland annat behandlar antikorruption och ekonomisk brottslighet samt ställningstagande om skatt.

Reaktiva dialoger

Etikrådets reaktiva dialoger påverkar bolag över hela världen till förbättringar när det gäller hållbarhetsfrågor inom miljö, sociala frågor och bolagsstyrning. Frågor som är mycket viktiga för människor, samhälle och bolags verksamheter. En bolagsdialog handlar om hur bolag hanterar kränkningar eller svåra utmaningar i sin verksamhet som exempelvis korruption, mänskliga rättigheter, arbetsförhållanden, hälsa och säkerhet, miljöföroreningar och biologisk mångfald.

Dialogerna inleds med de bolag som har identifierats i den norm-baserade genomlysningen som görs två gånger per år. Målet är att förbättra och vara en kraft för positiv förändring för olika utmaningar inom hållbarhet.

Innehåll

Avslutade dialoger

CBA 35	ING 38
Dow 36	Olympus 39
DuPont 37	

Urval av pågående dialoger

Adani Ports 40	Sanofi 48
Amazon 41	Tesla 49
Bunge 42	Teva Pharmaceutical Industries 50
Credit Suisse 43	Tiger Brands 51
Danske Bank 44	Top Glove 52
FirstEnergy 45	UPL 53
JBS 46	Weibo 54
Korea Electric Power Corp 47	

Resultatutvecklingen enligt fem steg i en reaktiv dialog illustreras med pilar:

De fem stegen är 1. Adressera frågan 2. Etablera en strategi 3. Påbörja implementering av strategin 4. Visar relevant utveckling av strategi och transparens 5. Implementerat strategin och dialogens mål är uppfyllt.

Årets utveckling i dialogen illustreras med pilar i olika färg: ▲ ► ▼

Avslutad dialog

Dialog med Commonwealth Bank of Australia om affärsetik och penningtvätt

Bakgrundsfakta

Status dialog: Avslutad

Bolag: Commonwealth Bank of Australia

Land: Australien

Område: Bolagsstyrning

Dialog om: Affärsetik och åtgärder mot penningtvätt

Utveckling i år: ▲

Uppnådda steg i dialogen:

Bakgrund

Under hösten 2017 startade den australiensiska finansinspektionen en utredning av Commonwealth Bank of Australia (CBA) om bankens interna styrning, ansvarsutkrävande samt om bankens företagskultur. Utredningen hittade flera allvarliga förseelser inklusive penningtvätt och finansiering av terrorism samt manipulation av den australiensiska referensräntan.

Bankens insättningsautomater hade använts i kriminellt syfte för penningtvätt av intäkter från bland annat droger och illegal vapenimport. Mellan 2011 och 2015 gjorde banken falska och/eller vilseledande utfästelser om de försäkringar banken sålde.

2018 betalade CBA 530 miljoner USD i böter, i ett civilrättsligt förfarande, för allvarliga brott mot penningtvättslagar. CBA fick även böta 19 miljoner USD för påstådd manipulation av den australiensiska referensräntan.

När förseelserna uppdagades arbetade CBA fram en åtgärdsplan för att hantera och åtgärda bristerna kring bland annat styrning, riskhantering och ansvarsutkrävande.

Mål för dialogen

Etikrådets mål med dialogen var att säkerställa att CBA fick processer på plats som säkerställer att banken inte är delaktig i penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Banken skulle implementera hela sin åtgärdsplan.

CBA måste säkerställa robusta interna kontroller, riskhantering och att bankens styrelse utövade tillräcklig och effektiv kontroll av verksamheten.

Banken skulle bedriva ett arbete för att förbättra sin företagskultur.

Resultat

Dialogen med CBA var framgångsrik och dialogmålen uppnåddes. CBA gjorde signifikanta förbättringar i sin riskhantering och i sin uppförandekod. Styrelse och lednings-

grupp byttes delvis ut och en ny tjänst, "Group Chief Compliance Officer" inrättades. Bankens riskhantering förbättrades genom införandet av "Chief Control Officers" på koncern-, affärsenhets- och supportenhetensnivå och genom att öka resurserna för den operativa riskhanteringsfunktion och compliancefunktionen. Årliga riskkulturutvärderingar infördes.

CBA arbetar idag för en "speak-up"-kultur med stöd i de interna kommunikationsprocesserna.

CBA har förbundit sig att fortsätta att övervaka och lämna ut information om genomförandet av åtgärdsplanen under ytterligare två år.

Avslutad dialog

Etikrådet bedömer att CBA baserat på dessa initiativ har uppnått målen och har därmed avslutat dialogen.

Avslutad dialog

Dialog med Dow om farliga kemikalier

Bakgrundsfakta

Status dialog: Avslutad

Bolag: Dow Inc*

Land: USA

Område: Sociala frågor

Dialog om: Produktrelaterade incidenter

Utveckling i år: ▲

Uppnådda steg i dialogen:

*Associerat företag: Union Carbide Corp

Bakgrund

Kemibolaget Dow har varit inblandat i flera allvarliga incidenter kring bolagets växtskyddsprodukter som innehållit bekämpningsmedlet klorpyrifos.

Klorpyrifos påverkar nervsystemet och klassas som potentiellt cancerframkallande och har förbjudits både i EU och i delar av USA. Klorpyrifos har hittats i betydande halter i dricksvatten på ett antal platser i USA och har varit föremål för flera grupp-talan.

Bolaget Dow bildades i april 2019 efter avknoppning från dåvarande DowDuPont (ett bolag som var resultatet av samman-slagning av bolagen Dow Chemical och DuPont två år tidigare, 2017).

Mål för dialogen

Etikrådets mål med dialogen var att adressera hur Dow hanterade de negativa miljö- och hälsoeffekterna relaterade till bolagets historiska produktion, marknadsföring och användning av bekämpningsmedlet klorpyrifos.

Dow skulle vidta åtgärder som förhindrade att liknande incidenter kunde inträffa. Bolagsdialogen fokuserade också på att Dow förbättrade sina forsknings- och utvecklingsprotokoll med syftet att upptäcka och minska potentiella skadliga effekter av framtida produkter.

Resultat

Dialogen med Dow var konstruktiv och dialogmålen uppnåddes. Dow varken tillverkar eller köper in klorpyrifos längre. Det innebär också att Dow inte längre är exponerat för framtida risker förknippade med tillverkning, användning eller avfallshandling av klorpyrifos.

Dow övervakar sitt avfallsvatten och koncentrationen av kemikalier som släpps ut från bolagets produktionsanläggningar är lägre än de godkända halterna av tillsynsmyndigheten.

Dow har förbundit sig att producera kemikalier som är ”hållbara för människor

och vår planet”. Det innebär att bolaget fokuserar på produktion av benigna kemikalier. Dessa kan fortfarande utgöra en risk, men bolagets uttalande indikerar en större grad av medvetenhet och ansvar för bolagets hantering av farliga kemikalier.

Dows utvecklingsprocess av nya kemikalier innehåller ett antal kontroller som de nya produkterna ska klara och där hållbarhet är en nyckelfaktor.

Dow övervakar hur slutanvändare påverkas av exponering för deras produkter och bolaget utbildar sina leverantörer i säker produkthantering och användning. Bolaget har infört försäljningsrestriktioner till allmänheten av de mest farliga kemikalierna.

Avslutad dialog

Etikrådet bedömer att Dow har uppnått dialogmålen och har därmed avslutat dialogen.

Avslutad dialog

Dialog med DuPont om förorening av miljö

Bakgrundsfakta

Status dialog: Avslutad

Bolag: DuPont de Nemours

Land: USA

Område: Sociala frågor

Dialog om: Produktrelaterade incidenter

Utveckling i år: ▲

Uppnådda steg i dialogen:

Bakgrund

Enligt amerikanska myndigheter och medierapportering har kemibolaget The Chemours (Chemours) och dess tidigare moderbolag DuPont de Nemours Inc (DuPont) systematiskt underrapporterat om flera incidenter av mångåriga skadliga utsläpp och miljöföroreningar från deras produktionsanläggningar. Utsläpp och föroreningar som kan ha medfört negativa hälsoeffekter på lokalbefolkning.

I april 2018 stämde Chemours och DuPont för att vara ansvariga för olagliga utsläpp av skadliga kemiska preparat, både direkt och i dess värdekedja, och utav restprodukter från deras tillverkningsprocesser. Stämningen gällde bland annat PFOA

och PFAS som är mycket svårnedbrytbara ämnen och som ackumuleras i människokroppen och i miljön, vilket skapar en rad hälsorisker bland annat försvagat immunsystem, leverfunktion och fosterskador. Utsläppen bedöms ha förorenat både grundvatten och ytvatten.

DuPont och Chemours åtog sig att betala cirka 330 miljoner USD vardera för att reglera över 3 500 personskadeanspråk rörande ett läckage av PFOA, även känd som C-8, från en fabrik i West Virginia, USA. Liknande föroreningsproblem rapporteras vid Chamber Works-fabriken i New Jersey, USA och även i Nederländerna, där tre lokala myndigheter kräver kompensation av Chemours och bolaget DowDuPont för att ha förorenat både mark och vatten med PFOA.

Mål för dialogen

Etikrådets mål med dialogen var att DuPont skulle hantera de inträffade miljö- och hälsoincidenterna orsakade av de skadliga utsläppen från bolagets anläggningar. Bolaget skulle förstärka de åtgärder som DuPont vidtagit för att säkerställa en ansvarsfull produktion och vidta åtgärder för att förhindra att skadliga utsläpp och föroreningar kan inträffa i framtiden.

Resultat

Dialogen har varit framgångsrik och målen uppnått. DuPont bekräftar att Chemours är ansvarigt för alla äldre skadliga utsläpp och föroreningar. DuPont har upphört att producera PFAS. Bolaget har etablerat ett internt system för ansvarsfull produktion och som är externt granskat. DuPont har antagit en intern riskscreeningsprocess för

att utvärdera och sälja bort produkter som anses ha en oacceptabel negativ påverkan på miljö och människors hälsa.

Avslutad dialog

Etikrådet bedömer att DuPont baserat på dessa åtgärder har uppnått målen och har därmed avslutat dialogen.

Avslutad dialog

Dialog med ING om affärsetik och penningtvätt

Bakgrundsfakta

Status dialog: Avslutad

Bolag: ING Groep NV*

Land: Nederländerna

Område: Bolagsstyrning

Dialog om: Affärsetik och åtgärder mot penningtvätt

Utveckling i år: ▲

Uppnådda steg i dialogen:

*Associerade bolag: ING Bank Slaski SA,
ING Bank (Australia) Ltd. och ING-DiBa AG

Bakgrund

2018 betalade ING 775 miljoner Euro i förlikning med den nederländska Åklagarmyndigheten rörande penningtvätt och korruption mellan 2010 och 2016. Ett förlikningsbelopp som appellationsdomstolen i Haag fastställde i december 2020.

I mars 2019 uppdagades att ING:s filial i Moskva varit del av ett kriminellt penningtvättsprogram, den så kallade "Troika-Laundromat"-kontroversen, och att hundratals miljoner euro slussats genom Moskva-filialens kontor mellan 2006 och 2013.

I mars 2019 förbjöd italienska tillsynsmyndigheter ING att ta emot nya italienska kunder, med hänvisning till brister i ING:s processer för antipenningtvätt (Anti-Money Laundering, AML). Det italienska förbudet hävdades i september 2020.

Mål för dialogen

Etikrådets mål med dialogen var att säkerställa att ING implementerade starka riskhanteringssystem och interna kontroller för att förhindra att banken utnyttjades för finansiell brottslighet och penningtvätt.

ING förväntades vidta åtgärder för att förbättra sin företagskultur liksom transparensen kring sitt ramverk för riskhantering relaterad till AML.

Resultat

Bolagsdialogen som inleddes i maj 2019 var omfattande och konstruktiv. Dialogmålen bedöms ha uppnåtts.

Under 2017 lanserade ING ett globalt program för förbättrad kundkännedom och som vid slutet av 2022 bedömdes vara genomfört. Det fleråriga Know Your Customer (KYC) arbetet omfattade bland annat förbättrad due-diligence av kunder, policyer, styrning, transaktionsövervakning och utbildning. ING utökade

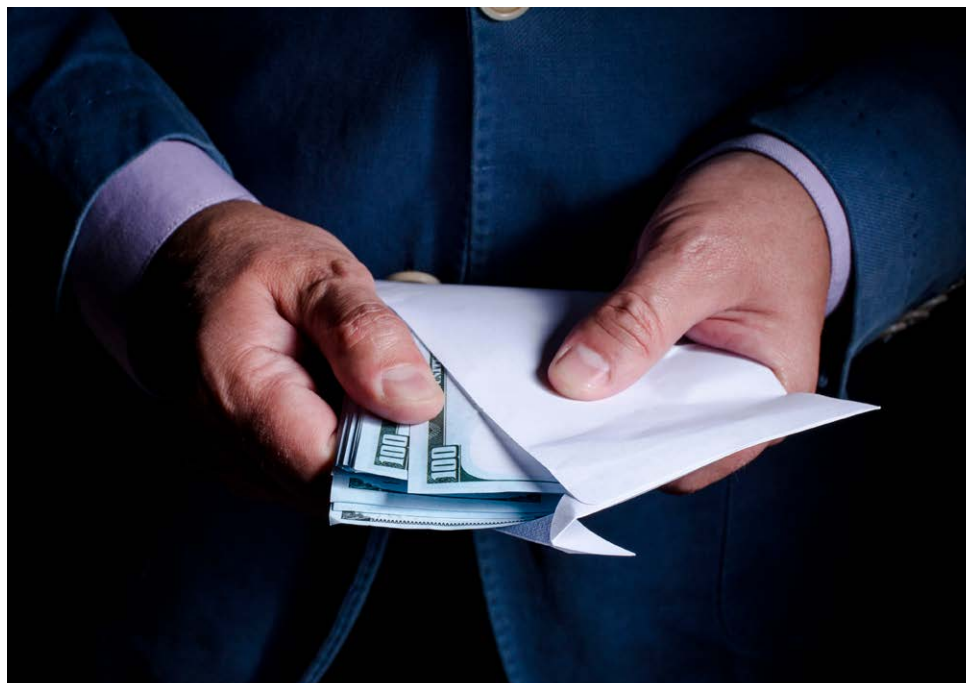
sin compliancepersonal till 4 000 anställda och investerade kraftigt i AML/KYC. Bolaget har varit proaktivt i att bygga en mer riskmedveten företagskultur.

Utöver detta etablerade ING också en ny beteenderiskenhet bestående av över 30 psykologer och andra discipliner som aktivt, studerar grupp beteenden, arbetar med att skapa nyckeltal för att mäta kultur och

andra "mjuka" beteenden. Enheten arbetar proaktivt för att vidta åtgärder för de grupper av ING:s anställda som bedöms vara i riskzonen för affärsetiska överträdelser.

Avslutad dialog

Etikrådet bedömer att ING baserat på dessa initiativ har uppnått målen och har därmed avslutat dialogen.

Avslutad dialog

Dialog med Olympus om förhindrande av multiresistenta bakterieutbrott

Bakgrundsfakta

Status dialog: Avslutad

Bolag: Olympus Corporation

Land: USA

Område: Sociala frågor

Dialog om: Produktrelaterade incidenter

Utveckling i år: ▲

Uppnådda steg i dialogen:

Bakgrund

2016 avslöjade e-postmeddelanden som läckt ut från Olympus att ledande befattningshavare i bolaget, 2013, beslutat att inte varna USA om att bolagets duodenoskop (endoskop för undersökning av tolvfingertarmen) misstänktes ha koppling till antibiotikaresistenta bakterieutbrott.

Mellan 2010 och 2015 avled minst 35 personer i USA efter att Olympus duodenoskop använts och ytterligare minst 350 patienter världen över drabbades.

När det uppdagats vad som skett förbättra Olympus utbildningsprogrammen för vårdpersonal om korrekt steriliserings-

metod för duodenoskopien. Under 2016 minskade antalet dödsfall och komplikationer relaterade till användning dessa.

Mål för dialogen

Etikrådets mål med dialogen var att Olympus skulle förbättra säkerheten av duodenoskopien med fasta ändlock och möjliggöra för sjukvårdspersonal att kunna rengöra dessa effektivt. Olympus skulle även arbeta för ökad användning av duodenoskop med engångs-ändlock.

Resultat

Bolagsdialogen med Olympus var konstruktiv och dialogmålen uppnåddes. Från 2016 och under hela engagemanget arbetade Olympus med att stärka sina utbildningsprogram. Bolaget skickade personal till kunderna, för att på plats utbilda vårdpersonalen, samt skapade online-utbildningar med filmer och annat material.

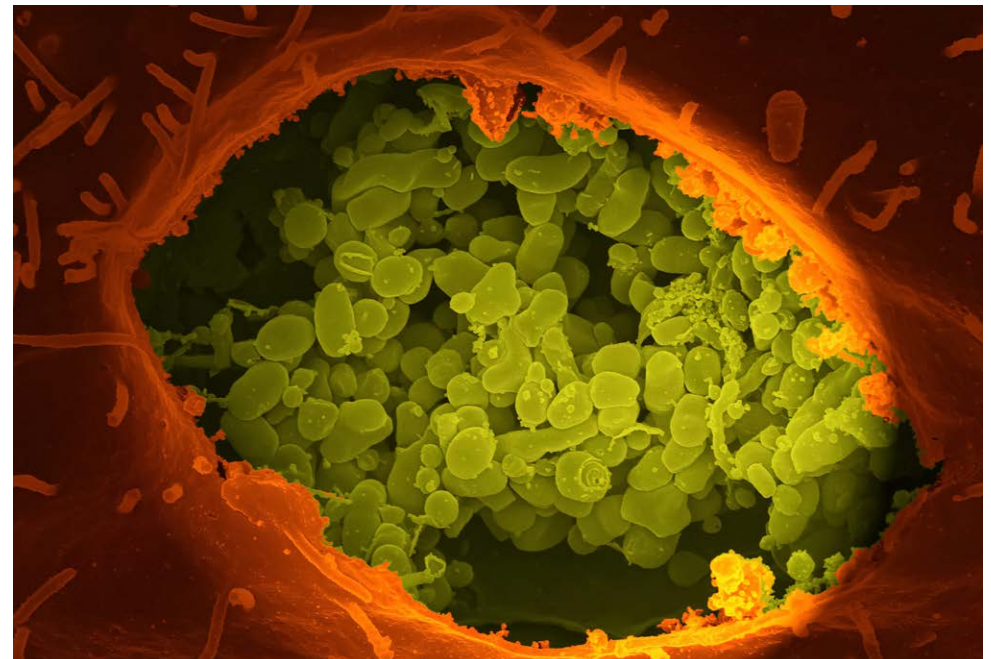
Resultaten av Olympus utbildningsinsatser var mycket goda och dödsfall och sjukdomar bland patienter i samband med användningen av Olympus duodenoskop minskade till nästan noll.

Olympus utvecklade en ny konstruktion av duodenoskop med ett engångsändlock, som kunde slängas efter användning. Olympus lanserade ett återköpsprogram av de äldre modellerna med fasta ändlock och ersatte dessa med det nya säkrare duodenoskopet.

Avslutad dialog

Bolaget har kommunicerat att det har ersatt 10–20 procent av de äldre modellerna av duodenoskop över hela världen.

Etikrådet bedömer att Olympus har uppnått dialogmålen och har därmed avslutat dialogen.

Pågående dialog

Dialog med Adani Ports and Special Enterprise Zone (APSEZ) om kopplingar till aktörer som agerar i strid mot mänskliga rättigheter

Bakgrundsfakta

Status dialog: Pågående

Bolag: Adani Ports and Special Enterprise Zone (APSEZ)

Land: Myanmar

Område: Sociala frågor

Dialog om: Kopplingar till aktörer som agerar i strid med mänskliga rättigheter

Utveckling i år: ►

Uppnådda steg i dialogen:

Bakgrund

I maj 2019 undertecknade Adani Ports and Special Economic Zone (APSEZ) helägda dotterbolag, Adani Yangon International Terminal Co, ett avtal med The Myanmar Economic Corporation (MEC) om att bygga och därefter i 50 år underhålla en containerterminal i Yangon.

MEC har anklagats för att vara medskyldig till grova kränkningar av mänskliga rättigheter i Myanmar genom sin relation med den styrande militärjuntan och att APSEZ genom sin affärsrelation med MEC indirekt finansierar dessa kränkningar.

Mål för dialogen

Mål för dialogen är att APSEZ ska genomföra due diligence för mänskliga rättigheter av sin verksamhet i Myanmar. APSEZ ska engagera sig med relevanta intressenter och säkerställa att bolagets relation med MEC inte gör bolaget delaktigt i brott mot mänskliga rättigheter. Om bolaget inte kan säkerställa ovan bör bolaget avveckla samarbetet.

Resultat

I oktober 2021 meddelade APSEZ att bolaget, baserat på sin riskkommittés rekommendation, hade beslutat att sälja verksamheten i Myanmar inom ett år till en icke namngiven tredje part och därefter lämna Myanmar när försäljningen är klar.

Vid utgången av 2022 pågick fortfarande förhandlingen om försäljningsvillkoren med en tilltänkt köpare av koncessionen av containerterminalen.

Gällande hur bolaget agerar rörande mänskliga rättigheter har APSEZ sagt att de arbetar för att stärka sin interna styrning liksom åtgärder kopplade till mänskliga rättigheter. Exempel på detta är att bolaget åtar sig att använda tredjepartskonsulter

för due diligence av mänskliga rättigheter och skapa utbildningsprogram för sina anställda.

Detta är ett pågående arbete och mer information krävs för att säkerställa att de åtaganden som nämnts i dialogen implementeras.

APSEZ arbetar för ett ansvarsfullt utträde och har indikerat att de förbereder

en intern rapport om sina lärdomar kring Myanmar att ta stöd i om liknande situationer inträffar i framtiden.

Nästa steg

Etikrådet kommer att fortsätta sin dialog med APSEZ under 2023, för att följa upp att försäljningen avslutas och att bolagets åtaganden implementeras.

Pågående dialog

Dialog med Amazon om arbetsplatsolyckor

Bakgrundsfakta

Status dialog: Pågående
Bolag: Bolag: Amazon
Land: USA
Område: Sociala frågor
Dialog om: Arbetsolyckor
Utveckling i år: ►
Uppnådda steg i dialogen:

Bakgrund

Under flera år har Amazon anklagats för återkommande hälso- och säkerhetsproblem i sin verksamhet samt anklagelser om dåliga arbetsförhållanden för många av bolagets lagerarbetare. I USA har tusentals skadade arbetare stämt bolaget och hävdar att deras ersättningsförmåner nekats eller försenats trots rapporter om skador.

Amanzon har kritiserats av civila organisationer bland annat Strategic Organizing Center, en facklig koalition, som publicerade en rapport i april 2022 och som uppgav att det i Amazons amerikanska lagerverksamhet registrerats 34 000 allvarliga skador under 2021.

Amazon är under utredning i USA för säkerhetsrisker vid sina lager.

Mål för dialogen

Mål för dialogen är att Amazon ska minimera hälso- och säkerhetsrisker för sina anställda. Bolaget ska förbättra sina policyer och rutiner för hälsa och säkerhet i syfte att proaktivt minska riskerna och skapa en bättre arbetsmiljö. Amazon ska också öka sin publika rapportering kring detta samt överväga att ta in en tredje part för att utvärdera bolagets ledningssystem.

Resultat

Dialogen har haft begränsad framgång under 2022. Amazon har inte visat intresse av att delta i en dialog och bolaget hävdar att det har en god hantering av hälso- och säkerhetsrisker.

Ett dialogfokus är att bolaget fortsätter att utveckla den publika rapporteringen kring sin strategi. Detaljerna i Amazons rapportering om hälsa och säkerhet förbättrades under 2022 liksom 2021. En fristående rapport publiceras med fokus på bolagets arbete med hälsa, säkerhet och välbefinnande. Bolaget fortsätter att investera i material, teknologi och programmering.

År 2021 beslutade Amazon om ett mål att minska antalet olyckor med 50 procent till 2025. Senaste hälso- och säkerhetsrapporten visar bland annat på en minskning av

antalet registrerbara skador och förlorade arbetstimmar på grund av arbetsskador mellan 2019 och 2020. Amazon rapporterar om också om utveckling av nya verktyg, som exempelvis bolagets Safety Leadership Index och ett nytt rapporteringssystem för arbetare om potentiella risker, fel och annat som observeras under arbetsdagen. Amazon har introducerat en ny ledarskapsprincip ”Sträva efter att vara jordens bästa arbets-

givare” och som explicit inkluderar arbetarnas säkerhet.

Nästa steg

Forsatt fokus för dialogen är Amazons rapportering av nyckelindikatorer, prioriteringar och mål. Syftet är också att förstå hur väl bolagets policyer och riktlinjer fungerar samt att identifiera möjligheter till förbättringar.

Pågående dialog

Dialog med Bunge om avskogning

Bakgrundsfakta

Status dialog: Pågående

Bolag: Bunge Ltd

Land: Brasilien

Område: Miljö

Dialog om: Landanvändning och biologisk mångfald

Utveckling i år: ►

Uppnådda steg i dialogen:

Bakgrund

Bunge är verksamt inom jordbruksprodukter och har under flera år kritiserats för sina kopplingar till avskogning bland annat i Bolivia och Brasilien. Bunge har åtagit sig att göra sin leverantörskedja helt avskogningsfri till 2025.

I mars 2021 rapporterade civilorganisationen Mighty Earth att Bunge bedömdes ha den högsta avskogningsrisken jämfört med branschkollegor när indirekta leverantörers avskogningspåverkan inkluderades. Rapporten gällde verksamhet i Brasiliens Cerrado-region.

Mål för dialogen

Mål för dialogen är att Bunge slutar handla soja från leverantörer som är direkt eller indirekt involverade i avskogningsaktivitet.

Bunge ska implementera åtgärder för att identifiera leverantörer som inte efterlever bolagets krav, använda sig av bästa tillgängliga metoder för att nå bolagets avskogningsåtaganden samt rapportera regelbundet om detta arbete.

Resultat

Fokus har varit Bunges framsteg mot uppsatta mål, hur bolaget kan öka spårbarheten och övervakningen av indirekta leverantörer samt hur bolaget erbjuder ekonomiska incitament i leverantörskedjan för att uppmuntra till lösningar på avskogningsproblemet.

Bunge övervakar 100 procent av produktionen från sina direkta leverantörer och arbetar för att öka övervakningen och spårbarheten av de indirekta leverantörerna – en utmaning som är gemensam för hela branschen.

Under 2022 publicerade Bunge få detaljer om bolagets övervakning och spårbarhet av indirekta leverantörer förutom att konstatera att bolaget nu övervakar 64 procent av sina indirekta volymer ”i de prioriterade regionerna”, vilket överträffar bolagets mål om 50 procent för 2022. Detta kan jämföras med Bunges tidigare uttalanden om att bolaget vid slutet av 2021 spårade och övervakade 50 procent av sina underleverantörer i Cerrado-regionen, vilket var mer

än delmålet på 35 procent. Eftersom det rapporterade antalet övervakade indirekta leverantörer är relativt högt, skulle dock Etikrådet vilja förstå bättre och verifiera hur Bunge når denna siffra.

Nästa steg

Engagemangets fokus ligger på Bunges ansträngningar att spåra och övervaka sina många indirekta leverantörer via dess Bunge Sustainable Partnership.

Bolaget bör förbättra samarbetet med

kollegor, tillsynsmyndigheter och andra aktörer och verka för en branschöverenskommelse med datum för avskogningsstopp för alla högriskområden.

Bunge har uttryckt tillförsikt att kunna övervaka både direkta och indirekta leverantörer till 2025. Dock noteras att övervakning och förhindrande av illegal avskogning är ett systemproblem för hela branschen med utmaningar som att ha kapacitet att klara av att engagera sig i många mindre gårdar och bryta invanda beteenden.

Pågående dialog

Dialog med Credit Suisse om affärsetik

Bakgrundsfakta

Status dialog: Pågående
Bolag: Credit Suisse Group AG
Land: Schweiz
Område: Bolagsstyrning
Dialog om: Affärsetik
Utveckling i år: ►
Uppnådda steg i dialogen:

Bakgrund

Credit Suisse har återkommande varit under offentlig och regulatorisk granskning för otillräckliga policyer, program, kontroller, due diligence och riskhanteringsprocesser för att hantera penningtvätt, skatteflykt, marknadsmanipulation, mutor och bedrägerier. Bolagets senaste incidenter är relaterade till penningtvätt samt felaktig riskhantering och kontroll rörande två kunder.

Mål för dialogen

Mål för dialogen är att Credit Suisse gör en total översyn av sin verksamhet gällande antipenningtvätt.

Bolaget ska implementera robusta policyer, program, compliance-processer och riskhanteringssystem som förhindrar affärs-etikrelaterade incidenter.

Där det är lämpligt ska bolaget rapportera transparent om policyerna.

Resultat

Credit Suisse har visat vilja att engagera sig och tillhandahållit en god nivå av transparens.

Under 2022 var dialogen mycket aktiv. Dialogen har fokuserat på företagskultur och vikten av att en banks företagskultur betonar god affärsetik, eftersom en frånvaro

av detta kan riskera att underminera de policyer och program som bolaget har för att upprätthålla gott uppförande. En osund företagskultur kan möjliggöra kringgående av efterlevnadskontroller och riskhanteringsprocesser, vilket resulterar i olämpligt risktagande och potentiellt stora förluster för en bank och dess kunder.

Credit Suisse har därför uppmanats att bland annat genomföra en fullständig företagskulturutvärdering, utarbeta en omfattande kulturomvandlingsplan och kommunicera den publikt, upprätta KPI:er för att mäta förändringar i företagskultur och att

förstärka budskapet från styrelsen och ledning om bankens uppgift och värderingar. Credit Suisse arbetar nu för att implementera eller slutföra de flesta av dessa åtgärder.

Nästa steg

Etikrådet kommer att fortsätta dialogen med Credit Suisse och betona vikten av att bolaget vidareutvecklar sin företagskultur och stärker den interna riskhanteringen och -kontrollen.

Pågående dialog

Dialog med Danske Bank om affärsetik

Bakgrundsfakta

Status dialog: Pågående

Bolag: Danske Bank A/S

Land: Danmark

Område: Bolagsstyrning

Dialog om: Affärsetik och penningtvätt

Utveckling i år: ▲

Uppnådda steg i dialogen:

Bakgrund

Den danska finansinspektionen meddelade i september 2018 att de skulle återuppta sin utredning av Danske Banks hantering och kontroll mot penningtvätt i bankens estniska filial. Detta bidrog till beslut om officiella utredningar från flera länder, att vd och ordförande i banken byttes ut och att Danske Bank fick betala betydande böter.

I februari 2019 beordrade den estniska finansinspektionen Danske Bank att avsluta all bankverksamhet i Estland. Norska, svenska och danska myndigheter övervakar Danske Bank aktivt och har bland annat utfärdat föreläggande till Danske Bank rörande antipenningtvätt-relaterade brister.

Mål för dialogen

Mål är att Danske Bank säkerställer att banken har implementerat riskhanteringssystem och interna kontroller som syftar till att förhindra ekonomisk brottslighet och penningtvätt samt kan visa att dessa är robusta och allmänt tillämpade.

Danske Bank ska också se till att styrelsen har möjlighet till tillräcklig och effektiv tillsyn över verksamheten.

I den mån det är möjligt ska Danske Bank offentliggöra alla ändringar relaterade till bankens antipenningtvättsprogram.

Resultat

De senaste fyra åren har Danske Bank investerat betydande resurser för att stärka sina antipenningtvätts-system, compliance och riskhantering samt relaterade policyer, program och initiativ.

Styrningen av banken har stärkts och det har lanserat en omfattande *Financial Crime Plan* för att adressera utmaningarna.

Under 2022 fokuserade dialogen på att banken skulle stärka sin företagskultur för att säkerställa önskad affärsetisk verksamhet.

Danske Bank uppger att den omfattande planen mot finansiell brottslighet, *Financial Crime Plan*, mer än till 60 procent är

genomförd och att bolaget siktar på att ha implementerat planen i slutet av 2023.

Bankens största fokus under 2022 var transaktionsövervakning, bankens modell för kundriskklassificering och datastyrning.

I december 2022 nådde Danske Bank en förlikning med det amerikanska justitiedepartementet respektive amerikanska finansinspektionen och med danska specialkriminalenheten. Banken ska betala böter om cirka 2 miljarder USD.

Nästa steg

Etikrådet kommer att övervaka implementeringen av Danske Banks plan mot finansiell brottslighet, *the Financial Crime Plan*. Fortsatt fokus är även på bankens åtgärder för att utveckla och stärka sin företagskultur att prioritera god affärsetik.

Pågående dialog

Dialog med FirstEnergy om mutor och korruption

Bakgrundsfakta

Status dialog: Pågående

Bolag: FirstEnergy

Land: USA

Område: Bolagsstyrning

Dialog om: Mutor och korruption

Utveckling i år: ►

Uppnådda steg i dialogen:

Bakgrund

FirstEnergy är ett elbolag med huvudkontor i Ohio, USA. Bolaget har bötfällts för sin roll i en mut- och korruptionsskandal. Enligt amerikanska federala åklagare mutade FirstEnergy, mellan 2017 och 2020, Ohio House Speaker Larry Householder med över 60 miljoner USD för att säkerställa att ett lagförslag ”House Bill 6” (HB6) skulle antas. Lagförslaget antogs och trädde i kraft 2019 och innebar att skattebetalarna skulle finansiera en räddningsaktion av Ohios kärnkraftverk till en kostnad av 103 miljarder USD. Kärnkraftverket ägdes, vid den tidpunkten, av ett dotterbolag till

FirstEnergy, FirstEnergy Solutions. I juli 2020 arresterades och anklagades Ohio House Speaker Larry Householder och fyra av hans medarbetare för mutbrott.

Händelsen beskrivs som ”troligen det största mut- och penningtvättsupplägg som någonsin begåtts mot invånarna i delstaten Ohio”. FirstEnergy erkände sin inblandning i planen att låta skattebetalarna betala för räddningsaktionen av bolagets kärnkraftverk. Bolaget ingick en uppgörelse med amerikanska justitiedepartementet (DOJ) för att undvika eventuella brottsanklagelser relaterade till HB6-mutskandalen. FirstEnergy bötfölls med 230 miljoner USD.

Mål för dialogen

FirstEnergy ska samarbeta med alla relaterade utredningar och implementera dessas rekommendationer. Bolaget ska säkerställa ett robust system mot mutor och korruption samt tillhandahålla utbildning för sina anställda. FirstEnergy ska anta ett lämpligt klagomåls- och visselblåsarsystem. Bolaget ska uppvisa transparens och integritet i sin lobbyverksamhet.

Resultat

FirstEnergy ska samarbeta med alla relaterade utredningar och implementera dessas rekommendationer. Bolaget ska säkerställa

ett robust system mot mutor och korruption samt tillhandahålla utbildning för sina anställda. FirstEnergy ska anta ett lämpligt klagomåls- och visselblåsarsystem. Bolaget ska uppvisa transparens och integritet i sin lobbyverksamhet.

Nästa steg

Etikrådet kommer att följa upp med FirstEnergy de förbättringar som införts av deras visselblåsarsystem. Uppföljningen omfattar också bolagets olika insatser bland annat utbildning av sin personal i syfte att skapa en sund företagskultur mot mutor och korruption.

Pågående dialog

Dialog med JBS om avskogning

Bakgrundsfakta

Status dialog: Pågående

Bolag: JBS SA

Land: Brasilien

Område: Miljö

Dialog om: Landanvändning och biologisk mångfald

Utveckling i år: ►

Uppnådda steg i dialogen:

Bakgrund

JBS är en av världens största köttproducenter som vid flera tillfällen har kopplats till avskogning genom sina leverantörer.

För att förhindra avskogning har Brasilien, i vissa geografiska områden, reglerat expansion av boskapshållning och soja-bönsodling.

JBS har skärpt sina processer och kontroller och utesluter nu direkta leverantörer som kan koppas till olovlig avskogning i dessa områden. Bolaget bedriver också ett arbete för att utöka processerna och kontrollerna till att omfatta indirekta leverantörer, något som är en stor utmaning i en komplex leverantörskedja som består av mer än 300 000 bönder.

Mål för dialogen

Etikrådets mål för dialogen är att JBS slutar att köpa nötkreatur, kött och/eller djurfoder från leverantörer som antingen direkt eller indirekt är involverade i olaglig avskogning.

Bolaget bör utveckla och implementera omfattande åtgärder för att identifiera leverantörer som inte uppfyller kraven.

JBS bör intensifiera samarbetet med andra relevanta intressenter för att minska avskogning.

Ett spårbarhetssystem för hela den brasilianska boskapssektorn bedöms vara avgörande för en långsiktig lösning på problemet med olovlig avskogning.

Resultat

JBS har åtagit sig att eliminera olaglig avskogning av Amazonas från sin leverantörskedja till slutet av 2025. Som förespråkats i dialogen så har JBS tidigare lagt sitt nollmål för olaglig avskogning, för leverantörer i Cerrado, Pantanal, Atlantic Forest och Caatinga, från 2030 till 2025.

JBS har en policy för ansvarsfulla inköp av råvaror och har förbundit sig att inte köpa nötkött kopplat till avskogning.

JBS har uteslutit över 11 000 gårdar ur sin leverantörskedja och är beredda att utesluta ännu fler om nödvändigt.

I processen för leverantörsgranskning förli-tar sig JBS delvis på data från den brasili-anska statliga miljömyndigheten (IBAMA). JBS deltar även i initiativet "Beef on Track".

Under 2022 fortsatte JBS att ansluta sina direkta leverantörer till sitt system, Transparent Livestock Farming Platform, som med blockchain-teknik möjliggör att de direkta leverantörerna delar information med JBS om vilka underleverantörer de i sin tur anlitar. JBS uppger att 15 procent av deras direkta leverantörer är anslutna till plattformen och att de leverantörer som inte är anslutna till systemet 2025 kommer att uteslutas.

Etikrådet förespråkar nya verktyg för att hantera till exempel trianguleringsrisker (risker för felmätning av avstånd i naturen)

och JBS har bekräftat att bolaget håller på att implementera sådana.

JBS har även indikerat att de stöder in-förandet av ett datumbestämt stopp för av-skogning som gäller för andra områden än Amazonas, något som andra bolag kopplade till avskogning i Brasilien hittills inte gör.

Nästa steg

Etikrådet arbetar för att JBS ska genomföra tuffare åtgärder för att dess leverantörer ska ansluta sig till bolagets Transparent Livestock Farming Platform. Mer bransch-samarbete uppmuntras till exempel kring en överenskommelse om införande av datumbestämt stopp för avskogning för alla högriskregioner.

Pågående dialog

Dialog med Korea Electric Power Corp efter en dammkollaps

Bakgrundsfakta

Status dialog: Pågående

Bolag: Korea Electric Power Corp (KEPCO)

Land: Demokratiska folkrepubliken Laos

Område: Sociala frågor

Dialog om: En omfattande dammkollaps

Utveckling i år: ▲

Uppnådda steg i dialogen:

Bakgrund

Korea Electric Power Corps (KEPCO) dotterbolag Korea Western Power Co (KOWEPO) äger 25 procent av Xe-Pian Xe-Namnoy Power Co (PNPC) och sitter i dess styrelse.

PNPC har varit inblandat i en omfattande vattendammkollaps som resulterade i förlust av människoliv och förflyttning av lokala samhällen.

I juli 2018 kollapsade en reservdamm inom vattenkraftsprojektet Xe-Pian Xe-Namnoy i Laos och 19 byar översvämdes. Enligt Laos regering drabbades mer än 600 000 människor, minst 71 människor dog och över 7 000 människors hem förstördes.

I maj 2019 meddelade Laos regering att en oberoende expertbedömning hade kommit fram till att dammkollapsen var en följd av en undermålig teknisk konstruktion med allvarliga brister. Dammkollapsen bedömdes därmed ha varit möjlig att förebygga.

Mål för dialogen

Mål för dialogen är att KEPCO ska påverka sitt dotterbolag, KOWEPO, att använda sitt inflytande som aktieägare i PNPC för att säkerställa att berörda samhällen är konsulterade och erhåller adekvat kompensation.

Vidare ska PNPC åta sig att förbättra sin beredskap och hantering av risker genom att ha en dammsäkerhetsplan.

Resultat

Betydande resultat har uppnåtts när det gäller sanering, kompensation och försörjningsstöd till de drabbade människorna.

PNPC upprättade en projektwebbplats där de har tillhandahållit information om utvecklingen rörande bosättning, infrastruktur och försörjningsstöd.

Uppbyggnaden av ett nytt permanent samhälle pågår och vid utgången av 2022 var 600 av 700 hus färdigställda. Vatten, elektricitet och väginfrastruktur färdig-

ställdes 2021. KEPCO, genom sitt dotterbolag KOWEPO, trycker på och uppmanar Laos regering att tillse att öka byggtakten av den permanenta byn.

Efter Laosdammens kollaps tog PNPC fram en beredskapsplan för hantering av incidenter och denna plan har implementerats fullt ut vad gäller Laosdammen.

KEPCO har förbättrat sin bolagsstyrning, efter Laosdammens kollaps, genom att inrätta en hållbarhetskommitté i styrelsen

och vidta förbättringar rörande projektriskhantering och beslutsfattande.

Nästa steg

Etikrådet kommer att fortsätta sin dialog med KEPCO under 2023. När de permanenta bostäderna står färdigbyggda och alla som drabbats har kunnat flytta in kan samhällena anses ha fått adekvat kompensation. Engagemanget kommer att fortsätta med detta som mål.

Pågående dialog

Dialog med Sanofi om produktsäkerhet och mänskliga rättigheter

Bakgrundsfakta

Status dialog: pågående

Bolag: Sanofi

Land: Filippinerna och Frankrike

Område: Sociala frågor

Dialog om: Produktsäkerhet och mänskliga rättigheter

Utveckling i år: ►

Uppnådda steg i dialogen: 4

Bakgrund

Sanofi är ett läkemedelsbolag som utvecklar och säljer ett brett sortiment av läkemedel globalt. Filippinska myndigheterna åtalade, i februari 2020, Sanofi för dråp. Bolagets vaccin Dengvaxia mot denguefeber kan ha resulterat i tio dödsfall bland barn. Vaccinet gavs till barnen i det massvaccineringsprogram som ägde rum mellan 2016 och 2017 och då fler än 800 000 skolbarn vaccinerades mot denguefeber.

Franska myndigheter åtalade Sanofi, i februari 2020, för att inte ha varnat sina kunder på lämpligt sätt om att bolagets epilepsimedicin Depakine medför risk för biverkningar i form av fosterskador om det tas av mamman under graviditeten.

Mål för dialogen

Etikrådets mål för dialogen är att Sanofi ska ha robusta system för styrning, efterlevnad och riskhantering avseende forskning och utveckling av nya produkter. Sanofi ska säkerställa en god informationsgivning om bolagets produkters risker och biverkningar

Resultat

Under de senaste två åren har Sanofi tillhandahållit detaljerad information om hur de hanterar produktkvalitet och säkerhet och hur de utvecklat sina processer. Bolaget har ett säkerhetsledningsteam och ett globalt läkemedelsövervakningsteam som båda är involverade i att utforma och säkerställa att produktsäkerhetsaspekter är del av den kliniska prövningen och produktutvecklingsprocessen. Produktsäkerheten övervakas av en oberoende dataövervakningskommitté.

Sanofi har tillsatt en tvärvetenskaplig produktsäkerhetsnämnd som består av seniora medlemmar av Sanofis globala affärsenhet, regulatoriska och kliniska medlemmar samt medicinska och juridiska representanter. Nämnden träffas månadsvis eller inom 24 timmar om bolaget nås av en "säkerhetssignal". Sanofi har en Global Safety Officer och en Chief Quality Officer

sanofi har en kvalitetsmanual över bolagets kvalitetsledningssystem.

Sanofi har kommunicerat rapporteringsstrukturen för bolagets produktkvalitetsorganisation. 2021 genomförde och publicerade bolaget, i enlighet med fransk lag "Loi de Vigilance", en kartläggning av bolagets due diligence process för identifiering, hantering och redovisning av bolagets risker och negativa påverkan av mänskliga rättigheter och miljö.

En riskhanteringsplan finns för alla Sanofis produkter och som beskriver både kända och potentiella risker. Riskhanteringsplanen utvecklas löpande medan produkten används. Bolaget har vaccin-specifika säkerhetsregler för både myndig-

hetsupplysningar och märkning och bolaget har en vaccinsäkerhetskommitté. Sanofi har adresserat informationsgivningen för både Depakine och Dengvaxia och har idag processer på plats som ska säkerställa god framtida informationsgivning och informationsmärkning av produkterna.

Nästa steg

Etikrådet kommer följa upp att Sanofi ökar sin publika transparens om eventuella risker med sina produkter, att bolaget förbinder sig i fråga om att använda god säkerhetsstandard såsom långsiktig uppföljning med testdeltagare samt att bolaget är aktivt för att förbättra industrisamarbetet inom branschen.

Pågående dialog

Dialog med Tesla om arbetsrätt

Bakgrundsfakta

Status dialog: Pågående

Bolag: Tesla

Land: USA

Område: Arbetsvillkor

Dialog om: Diskriminering och trakasserier

Utveckling i år: ►

Uppnådda steg i dialogen:

Bakgrund

Anställda vid Teslas Fremont-fabrik i Kalifornien (USA) har rapporterat att de upprepade gånger har blivit utsatta för rasistisk diskriminering och trakasserier. I augusti 2021 dömdes Tesla att betala mer än 1 miljon USD i skadestånd till en före detta arbetare vid fabriken. Skadeståndet gällde rasistiska muntliga trakasserier från den anställdes överordnade.

I oktober 2021 dömdes Tesla att betala 137 miljoner USD till en entreprenör som hävdade att han utsatts för rasistiska trakasserier när han arbetade på fabriken mellan 2015 och 2016 och att hans överordnade inte agerade på hans klagomål om detta. Tesla har lämnat in en begäran om omprövning rörande domslutet.

I februari 2022, efter en treårig utredning, tillkännagav Kaliforniens Department of Fair Employment and Housing (DFEH) att de mottagit klagomål från hundratals arbetare och hittat bevis för att Teslas Fremont-fabrik är en "rassegraderad arbetsplats". I samband med detta lämnade DFEH in en stämningsansökan mot Tesla rörande systematisk rasdiskriminering och trakasserier.

Mål för dialogen

Tesla ska låta en oberoende tredje part utreda dessa incidenter och delta fullt ut i utredningen.

Tesla ska förstärka sina antidiskrimineringspolicyer genom bland annat utbildning för att bygga en kultur av mångfald, jämlikhet och inkludering samt säkerställa en effektiv klagomålsfunktion.

Tesla bör utse antidiskriminerings- och HR-expert på hög ledningsnivå med tillräckliga resurser för att leda arbetet och säkerställa att det finns ett starkt mandat från ledningsgrupp och styrelse. Bolaget ska regelbundet rapportera om arbetet och låta arbetet granskas av tredje part.

Resultat

Dialogen med Tesla påbörjades 2022. Inledningsvis har den främst fokuserat på

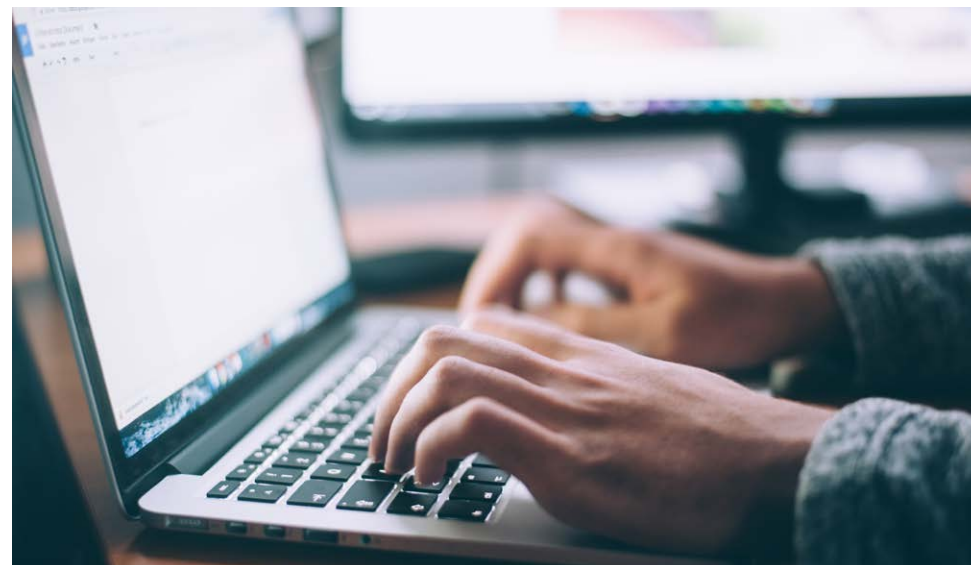
hur Tesla proaktivt arbetar för att hantera frågor relaterade till diskriminering och andra arbetstagarrättigheter.

Den inledande dialogen med Tesla har varit konstruktiv och bolaget har kommunicerat sin avsikt att ta itu med frågor kring anställda och diskriminering.

Nästa steg

Tesla har försäkrat att de tar mångfald, jämlikhet och inkludering på allvar och Etikrådet förväntar sig att Tesla tillhandahåller

detaljerad information om hur mångfald, jämlikhet och inkludering kommer att integreras i företagskulturen. Bolaget har vidtagit vissa förändringar rörande rutiner och personal för att förbättra situationen. Dialogen kommer att inkludera hur dessa förändringar fungerar och vilka ytterligare åtgärder som bolaget vidtar för att möta utmaningarna och kritiken.

Pågående dialog

Dialog med Teva Pharmaceutical Industries om affärsetik

Bakgrundsfakta

Status dialog: Pågående

Bolag: Teva Pharmaceuticals Industries

Land: USA

Område: Bolagsstyrning

Dialog om: Förbjuden prissättning

Utveckling i år: ►

Uppnådda steg i dialogen:

Bakgrund

Under de senaste åren har Teva Pharmaceutical Industries (Teva) med dotterbolag anklagats för, att sedan 2007, ha använt konkurrensbegränsande och korrupta metoder i olika länder. Mellan 2007 och 2015 har Teva anklagats för otillåten påverkan på patienter att köpa deras produkter.

Under 2015 förlikades bolaget med US Federal Trade Commission och betalade 1,2 miljarder USD efter anklagelser om att Teva skulle ha betalat konkurrenser för att minska generisk konkurrens för Tevas produkter.

I slutet av 2016 förlikades Teva med det amerikanska justitiedepartementet (DOJ) rörande mutanklagelser och betalade 519 miljoner USD.

2018 förlikades bolaget med den israeliska tillsynsmyndigheten rörande mutanklagelser i Ryssland, Mexiko och Ukraina och betalade 22 miljoner USD.

Sedan dess har Teva åtalats, framför allt i USA, för att bland annat ha ingått i karteller och betalt konkurrenser mutor för att undanhålla konkurrerande läkemedel från marknaden i syfte att läkare ska fortsätta skriva ut Tevas läkemedel. Åtalen inkluderar anklagelser om att Teva spelat en central roll i en otillåten branschsamverkan för att behålla marknadsandelar, undvika prisurholkning och hålla priserna höga för över 100 olika generiska läkemedel i USA.

Mål för dialogen

Mål för dialogen är att Teva ska slutföra en intern utredning om grundorsaken till de påstådda missförhållandena.

Parallellt med detta förväntas bolaget se över sin prismodell för läkemedel och se till att förändringar görs för att säkerställa rättvis tillgång till Tevas produkter.

Resultat

Teva har gjort betydande framsteg under de senaste två åren av sin publika hållbarhetsrapportering. Detta är viktigt eftersom transparent publik rapportering stärker behov av god intern rapportering.

Teva har identifierat ”etiska beteenden” som en väsentlig hållbarhetsrisk. Det framgår tydligt från bolagets rapportering 2021 att förbättringar har gjorts för att uppmuntra och styra de anställda till önskade etiska beteenden inkluderande utbildning av anställda och chefslöner med incitament som styr mot önskade etiska beteenden.

Bolagets genomförda förbättringar bekräftas av en tredjepartsbedömning.

Nästa steg

Etikrådet kommer att fortsätta sin dialog med Teva under 2023 för att bättre förstå hur det etiska ramverket implementeras och är integrerat i bolaget.

Pågående dialog

Dialog med Tiger Brands om mat- och produktsäkerhet

Bakgrundsfakta

Status dialog: Pågående

Bolag: Tiger Brands Ltd

Land: Sydafrika

Område: Sociala frågor

Dialog om: Produktsäkerhet

Utveckling i år: ►

Uppnådda steg i dialogen:

Bakgrund

Under 2018 spårades ett stort utbrott av listeria i Sydafrika till en anläggning där Tiger Brands dotterbolag Enterprise Foods tillverkar färdiga köttprodukter. Totalt bekräftades över 1 000 fall av insjuknade personer och över 200 dödsfall.

I mars 2018 utfärdade Tiger Brands en nationell återkallelse av alla sina färdiga köttprodukter tillverkade i Enterprise Foods fabriken. I december 2018 väckte offren för listeriautbrottet en grupptalan mot Tiger Brands.

Mål för dialogen

Målet för dialogen är att Tiger Brands ska vidta lämpliga åtgärder för att på ett ansvarsfullt sätt kompensera de drabbade. Tiger Brands ska visa att de har vidtagit

åtgärder för att förbättra operativa processer och rutiner som säkerställer produktsäkerhet i hela koncernen.

Resultat

Under 2022 fokuserade Tiger Brands på ökad utbildning av sina anställda och på implementering av policyer samt av beslutade externa livsmedelssäkerhetscertifieringar.

Tiger Brands organiserade regelbunden personalutbildning om livsmedelssäkerhet, inklusive en 'utbildning för utbildare'.

Ett tvärvetenskapligt team som inkluderar tekniska konsulter och professorer från

akademiska institutioner bildades för att stödja riskbedömningsstrategin.

Tiger Brands har berättat att de upplevde en kulturell förändring efter listeriautbrottet. Baserat på lärdomarna utvecklade de en rutin för produktåterkallelse. Det har skett två försiktighetsåterkallelser under de senaste två åren. Återkallelserna visar Tiger Brands ansträngningar att implementera sin rutin för hantering av produktincidenter och att bli mer transparenta gentemot allmänheten.

Alla Tiger Brands anläggningar har certifierats enligt HACCP-systemet (Hazard Analysis and Critical Control Points). De flesta anläggningar har erhållit Food Safety

System Certification (FSSC 22000).

Rättegången pågår kring listerautbrottet 2018. Som en del av rättsprocessen upphävde Högsta domstolen, i början av 2022, ett tidigare domslut och slog fast att testdata för listeria från andra bolag, vilket efterfrågats av Tiger Brands, var irrelevant för rättsprocessen.

Nästa steg

Etikrådet fortsätter dialogen med Tiger Brands och övervakar bolagets implementering av strategier för att säkerställa produktsäkerhet, bolagets samarbete med domstolen och utvecklingen rörande grupptalan.

Pågående dialog

Dialog med Top Glove om arbetsrättigheter för migrantarbetare

Bakgrundsfakta

Status dialog: Pågående

Bolag: Top Gloves Corp Bhd

Land: Malaysia

Område: Sociala frågor

Dialog om: Arbetstagarrättigheter

Utveckling i år: ▲

Uppnådda steg i dialogen:

Bakgrund

Top Glove anklagades i juni 2020 för otillräckligt skydd av personal som arbetade i bolagets fabriker i Malaysia under covid-19. Anklagelserna rör bland annat otillräckligt boende för bolagets migrantarbetare, olagliga löneavdrag, otillbörliga krav på över-tidsarbete och användande av tvångsarbete genom rekryteringsavgifter.

I juli 2020 utfärdade US Customs and Border Protection (CBP) en order om kvarhållande av importerade engångshandskar tillverkade av Top Gloves två dotterbolag efter misstankar om tvångsarbete.

Mål för dialogen

Mål för dialogen är att Top Glove ska vidta proaktiva åtgärder som säkerställer att tvångsarbete inte förekommer och att

arbetstagarrättigheter upprätthålls, inklusive åtgärder för att skydda sina anställda mot covid-19.

Top Glove ska ytterligare anpassa sina policyer, riktlinjer och rutiner till internationellt erkända arbetsrättsstandarder.

Resultat

Top Glove har vidagit flera åtgärder för att förbättra förhållanden i den malaysiska verksamheten. Omfattande förebyggande åtgärder har genomförts för att förhindra tvångsarbete. Bolaget implementerade ISO

45001 hälso- och säkerhetsstandarder för att förbereda sig för certifiering 2024.

Top Glove kompenserade de 13 000 anställda migrantarbetare, som tvingats betala rekryteringsavgifter. Bolaget betalade cirka 32 miljoner Euro i kompensation.

Top Glove utbildar alla anställda arbetare i hälsa och säkerhet. Bolaget investerade över 300 miljoner Euro i arbetarbostäder. Top Glove subventionerar vegetariska måltider och organiserar sociala aktiviteter för arbetare.

Bolaget arbetar för att vidareutveckla sin

klagomålsmekanism som finns både som en extern anonym "hot line" för klagomål som drivs av ett externt konsultbolag och som interna "hot-lines". Bolaget har vidtagit åtgärder för att tillgängliggöra "hot-lines" även för utländska arbetare som är under rekrytering.

Nästa steg

Etikrådet fortsätter dialogen med Top Glove med fokus på transparens och tydlighet kring bolagets implementering och förebyggande arbete.

Pågående dialog

Dialog med UPL om miljöpåverkan av kemikalieutsläpp

Bakgrundsfakta

Status dialog: Pågående

Bolag: UPL Ltd.

Land: Sydafrika

Område: Miljö

Dialog om: Utsläpp och avfall

Utveckling i år: ▲

Uppnådda steg i dialogen:

Bakgrund

Under pågående civila oroligheter i Sydafrika i juli 2021 sattes en lagerlokal, som UPL nyligen hyrt för lagring av jordbrukskemikalier, i brand. Branden bedömdes av myndigheter vara en mordbrand. Först efter sex dagar kunde räddningstjänsten släcka branden, vilket resulterade i att byggnaden och dess innehåll förstördes fullständigt. Lagret innehöll 1 600 olika kemikalier, 2,5 miljoner liter flytande bekämpningsmedel och ytterligare 3,8 miljoner kilo i fast form, med varierande toxicitet och potentiell påverkan på miljön. Giltigheten av det officiella tillståndet, om lagring av farligt material i lagret, är ännu inte klarlagd.

Branden orsakade ett kemikalieutsläpp som förorenade lokala vattendrag och ett

naturreservat, Umhlanga Lagoon. Dessutom finns det farhågor om att utsläppet av kemikalierna haft negativa hälsoeffekter för de lokala invånarna.

Mål för dialogen

Etikrådets mål för dialogen är att UPL ska åtgärda effekterna av kemikalieutsläppen i miljön. Bolaget ska erbjuda hälsoundersökningar för de som bodde i närområdet av det utbrunna lagret och betala ersättning till dem vars försörjning påverkats. Bolaget ska tillhandahålla bevisning och försäkran om att ingen av bolagets andra anläggningar

världen över utgör en liknande risk för lokala samhällen och omgivningar.

Resultat

UPL har på cirka ett års tid i stort slutfört saneringen. Genom att använda expertkon-sulter övervakar bolaget återställandet av miljön.

UPL har etablerat en process för klagomål och engagerat sig med det lokala samhället gällande övervakning av potentiella hälsoeffekter.

På global nivå slutför bolaget en GAP-analys av sin krishanteringsplan för att

identifiera eventuella brister i densamma och har lagt resurser på förbättrad utbildning och ökad riskmedvetenhet hos de anställda.

Nästa steg

Etikrådet kommer att fortsätta sin dialog med UPL under 2023 med ett fokus på att följa upp saneringen av föroreningarna och återställandet av livsmiljöerna inklusive effekterna på lokalsamhällen och deras försörjning.

Pågående dialog

Dialog med Weibo om yttrandefrihet

Bakgrundsfakta

Status dialog: Pågående

Bolag: Weibo

Land: Kina

Område: Mänskliga rättigheter

Dialog om: Yttrandefrihet, övervakning, innehållshantering

Utveckling i år: ▼

Uppnådda steg i dialogen:

Bakgrund

Under de senaste åren har Weibo ökat censuren av sina användares inlägg på bolagets plattform, Sina Weibo. Bolagets agerande bedöms vara ett svar på den kinesiska regeringens krav på ökad censur. Kina placerades, för sjunde året i rad, överst på den lista över nationer som kränker internetfrihet av Freedom House, i rapporten Freedom of the Net 2021. Rapporten konstaterar att Kinas auktoritära regim har blivit alltmer förtryckande de senaste åren och att regimen skärpt kontrollen över sociala medier.

Weibo anses följa de kinesiska myndigheternas instruktioner om innehållshantering och censurerar sina användares material genom att till exempel övervaka användandet av känsliga ord. Detta har

resulterat i att inlägg och användarkonton tagits bort.

Under politiskt känsliga perioder, som covid-19-nedstängningar och kriget i Ukraina, har listan över känsliga ord anpassats och utökats. Kinesiska myndigheter kan kräva att internetleverantörer tillfälligt helt stänger ned vissa funktioner i internetplattformarna.

Givet Weibos viktiga roll för tillgång till information och offentlig diskussion i Kina, har bolagets agerande en allvarlig inverkan på yttrandefriheten i Kina. Dessutom riskerar individer bli föremål för juridiska och utomrättsliga åtgärder av statliga aktörer efter att ha publicerat eller delat information och/eller åsikter på Sina Weibo.

Problematiken omfattar även Baidu och Tencent, två andra större internetplattformar i Kina. Weibo, Baidu och Tencent är de tre viktigaste internetplattformarna på den kinesiska marknaden. Etikrådet engagerar alla tre bolagen i dialog kring yttrandefrihet.

Mål för dialogen

Weibo ska ha processer för att hantera risk för kränkning av mänskliga rättigheter och, där möjligt, minska sina användares exponering mot sådana risker.

Bolaget ska visa att de har due diligence-processer för mänskliga rättigheter, defi-

niera policyer som är relevanta för digitala rättigheter och rapportera om externa dataförfrågningar och krav på innehållshantering.

Dialogmålen är i princip samma för de tre kinesiska bolagen Weibo, Baidu och Tencent.

Resultat

Dialogen har hittills fokuserat på att förklara för bolaget varför investerare vill föra en dialog med Weibo och bygga en relation med bolaget. Weibo har verkat vara uppriktigt intresserad av möjligheten att presentera sina policyer, riktlinjer och rutiner och få återkoppling på dessa. Etikrådet välkomnar

detta eftersom bolaget för närvarande ger mycket begränsad insikt i hur det hanterar innehåll på sin plattform eller hur bolaget följer, eller inte, kinesiska regeringens internetrestriktioner. Avsaknaden av due diligence-processer och rutiner för mänskliga rättigheter utgör en brist i Weibos verksamhet.

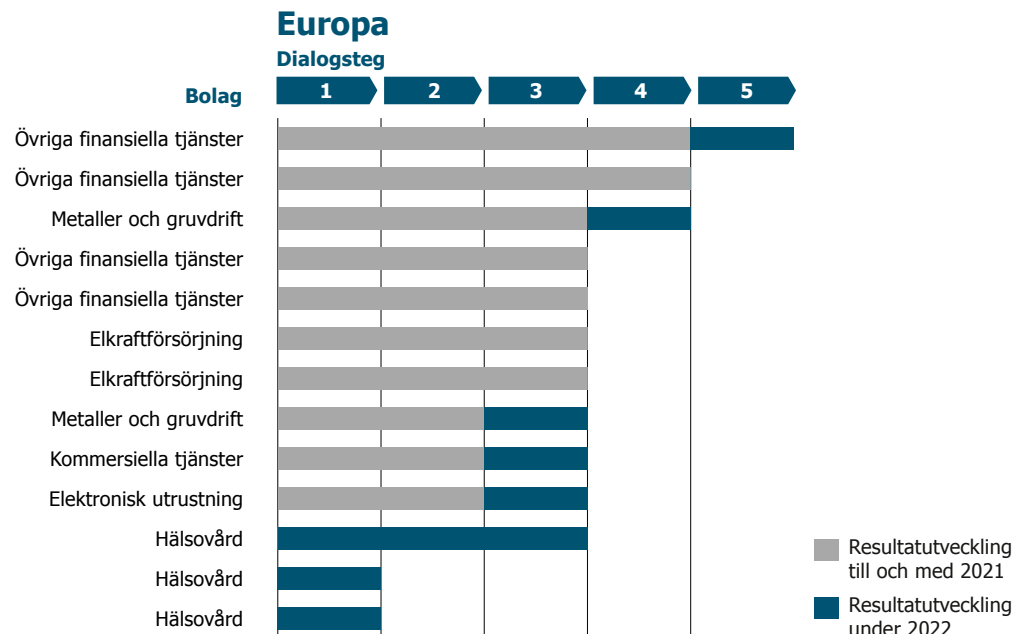
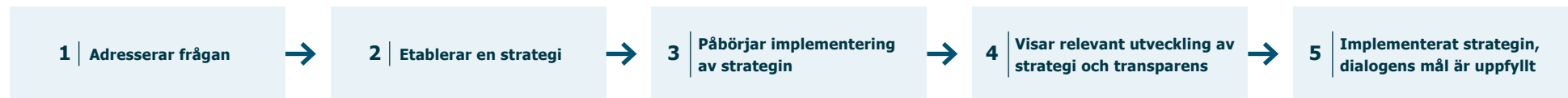
Nästa steg

Nationers hantering av internetplattformar är politiserad och känslig. Dialogen syftar till att ge Weibo möjlighet att förklara sina utmaningar och ageranden samtidigt som möjligheter till förbättring identifieras.

Resultatutveckling enligt fem steg för reaktiva dialoger – Europa

Etikrådet förde 86 reaktiva bolagsdialoger vid årets slut. Nedan visas den resultatutveckling som bedömts ha skett i respektive dialog enligt de fem steg en reaktiv dialog följer. En framgångsfaktor för en påverkansdialog är att dialogen förs i förtroende. Därför har Etikrådet valt att inte ha med bolagsnamn nedan och redovisar respektive bolagsdialog enligt vilken bransch bolaget verkar inom.

Resultatutvecklingen i en dialog följs upp enligt fem steg

1. Adresserar frågan
2. Etablerar en strategi
3. Påbörjar implementering av strategin
4. Visar relevant utveckling av strategi och transparens
5. Implementerat strategin och dialogens mål är uppfyllt

En ny dialog inleds med analys av bolaget och den aktuella kränkningen. Baserat på den analysen formuleras dialogens mål och strategi. Dessa bolag har ännu inte nått steg 1, men de finns med i statistikunderlaget på följande sidor.

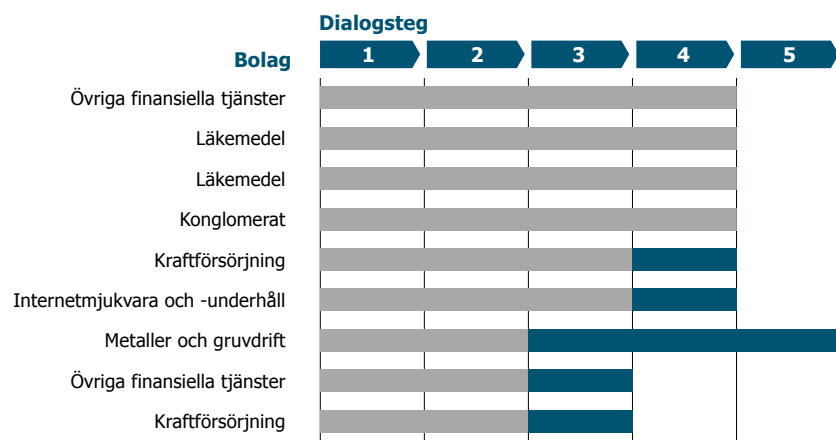
Steg 1 uppnås när den initiala kontakten med bolaget tas och en dialog kan inledas.

De för året nya dialoger, som anges i tabell på sid 6 kan antingen befinna sig i analyskedan eller ha nått steg 1.

Resultatutveckling enligt fem steg för reaktiva dialoger – USA och Kanada

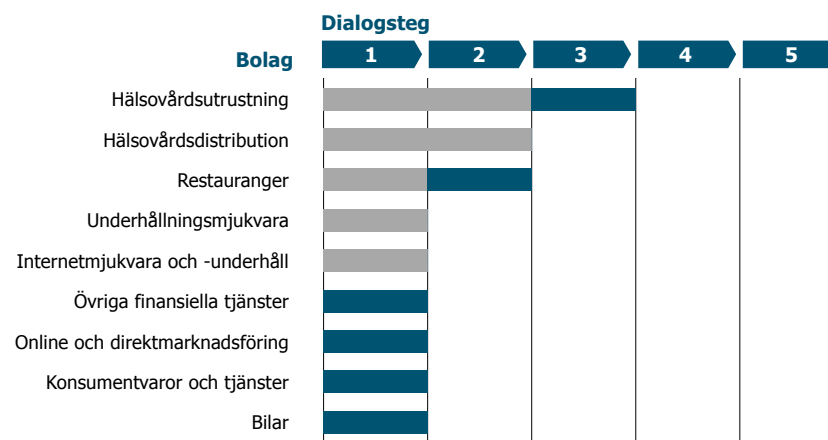

USA och Kanada

■ Resultatutveckling till och med 2021

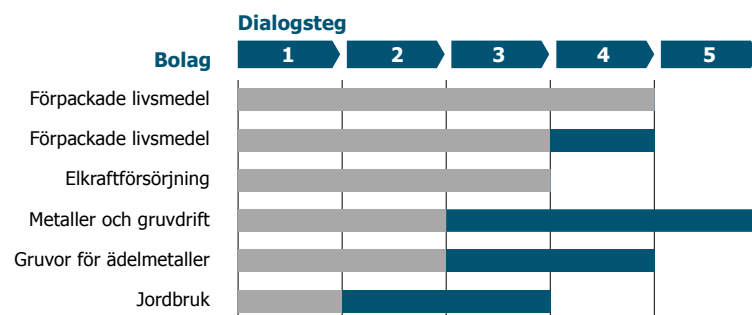
■ Resultatutveckling under 2022

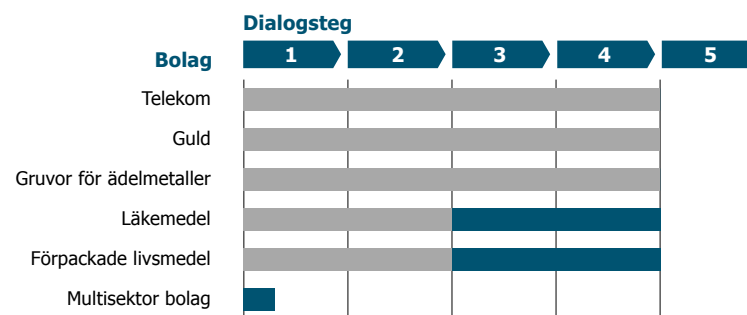
Resultatutveckling enligt fem steg för reaktiva dialoger – Latin-/Sydamerika och Afrika/Mellanöstern

Latin-/Sydamerika

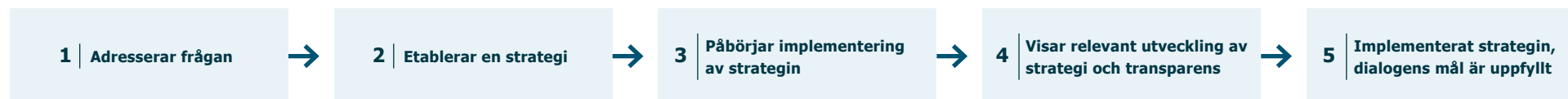

Afrika/Mellanöstern

■ Resultatutveckling till och med 2021 ■ Resultatutveckling under 2022

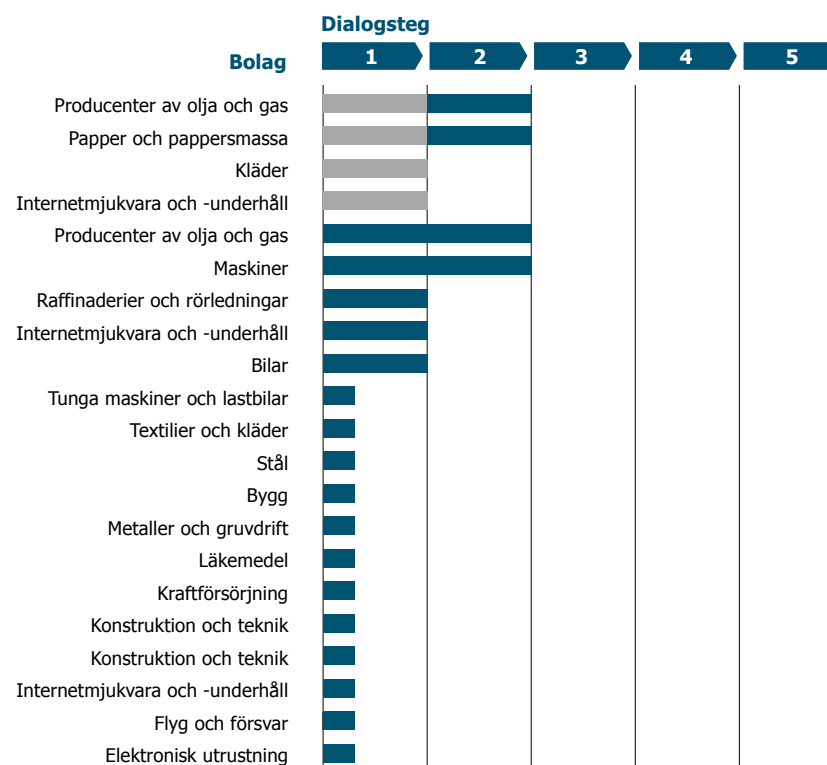
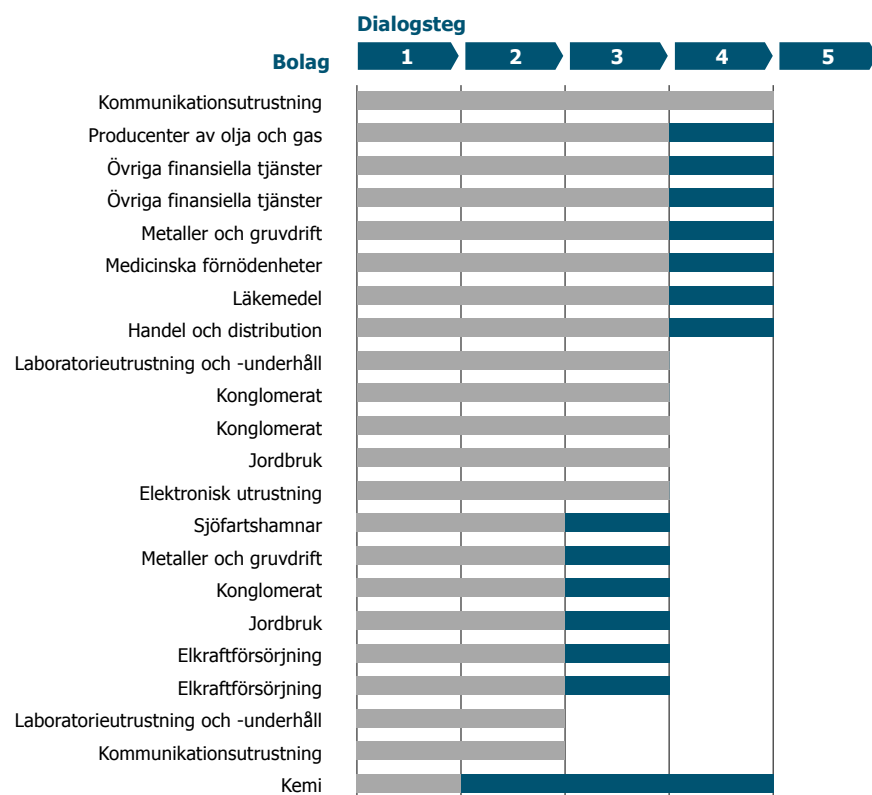
Resultatutveckling enligt fem steg för reaktiva dialoger – Asien/Stillahavsregionen

Asien/Stillahavsregionen

■ Resultatutveckling till och med 2021

■ Resultatutveckling under 2022

AP-fondernas etikråd 2023

Etikrådets styrelse 2023

Magdalena Håkansson

Ordförande 2023 och ledamot sedan 2019. Hållbarhetschef AP1.

Åsa Mossberg

Ledamot sedan 2021. Senior hållbarhetsstrateg AP2.

Fredric Nyström

Ledamot sedan 2023. Chef hållbarhet och ägarstyrning AP3.

Pia Axelsson

Ledamot sedan 2012. Senior hållbarhetsanalytiker AP4.

Tytti Kaasinen

Engagement Director

Etikrådets styrelse 2022

Pia Axelsson

Ordförande 2022 och ledamot sedan 2012. Senior hållbarhetsanalytiker AP4.

Ossian Ekdahl

Ledamot sedan 2007. Chef Ägaransvar AP1.

Magdalena Håkansson

Ledamot sedan 2019. Hållbarhetschef AP1.

Lil Larås Lindgren

Ledamot sedan 2014. Kommunikationschef AP3.

Peter Lundkvist

Ledamot sedan 2014. Ägarstyrningsansvarig AP3.

Åsa Mossberg

Ledamot sedan 2021. Senior hållbarhetsstrateg AP2.

Jan Peterson

Ledamot sedan 2021. Senior portföljförvaltare AP4.

Lina Sandström

Ledamot sedan 2022. Hållbarhetsanalytiker AP2.

Fredric Nyström var adjungerad ledamot 31/5 – 31/12 2022.

Del av inkomstpensionssystemet

AP-fondernas etikråd bildades 2007 på initiativ av Första, Andra, Tredje och Fjärde AP-fonderna. Etikrådets roll är att genom dialog bidra till att hållbarhetsarbetet i utländska börsnoterade bolag utvecklas. De fyra AP-fondernas uppdrag är att förvalta det allmänna inkomstpensionssystemets buffertkapital. Sedan 2001, då dagens pensionssystem sjösattes, har AP-fonderna bidragit positivt till det allmänna pensionssystemets stabilitet och förvaltat buffertkapitalet med god värdeutveckling.

AP-fonderna bidrar till ett starkt svenskt inkomstpensionssystem genom att förvalta det allmänna pensionssystemets buffertkapital. Härifrån tas pengar för att täcka underskott i pensionsutbetalningarna. Underskott kan uppstå om det exempelvis finns demografiska generationskillnader eller den ekonomiska tillväxten är svag. Pensionssystemet är byggt för att kunna hantera sådana händelser - det är därför buffertkapitalet finns. Genom långsiktig kapitalförvaltning ska AP-fonderna bidra till en positiv värdeökning av buffertkapitalet. Det bidrar till ett stabilt pensionssystem och säkerställer pensionsutbetalningar över tid för nuvarande och kommande generationer.

Uppdrag från riksdagen

AP-fondernas uppdrag från riksdagen är att skapa hög avkastning till låg risk åt dagens och morgondagens pensionärer och samtidigt bidra till inkomstpensionssystemets stabilitet.

Den 1 januari 2019 ändrades reglerna i Lagen om allmänna pensionsfonder (AP-fondslagen). Ett nytt mål om att AP-fonderna ska bidra till en hållbar utveckling genom föredömlig förvaltning av tillgångarna. Målet ska uppnås genom ansvarsfulla investeringar och ansvarsfullt ägande, utan att AP-fonderna gör avkall på målet om en hög avkastning över tid. Pensionssystemets buffertkapital har över tid utvecklats väl tack vare AP-fonderna. Kapitalet har haft en god värdeutveckling och har ökat till att idag utgöra 16 procent av pensionssystemets tillgångar. Fyra AP-fonder med samma uppdrag, att förvalta varsin del av buffertkapitalet, sprider bland annat riskerna i pensionssystemet ("inte alla ägg i samma korg") och sporrar AP-fonderna till positiv konkurrens och utveckling. Det sistnämnda har bidragit till att AP-fondernas kapitalförvaltningar och ägande anses vara bland de ledande internationellt. AP-fondernas förvaltningar utvärderas årligen av externa revisorer och genomgår även

en granskning av regeringen. En utvärderingsrapport publiceras årligen och överlämnas till riksdagen.

AP-fondernas etikråds uppdrag

Etikrådet strävar efter att påverka bolag globalt till att förbättra sitt hållbarhetsarbete. Det gäller miljö-, sociala- och bolagsstyrningsaspekter som är viktiga för människor, samhälle och bolagens egna värdeskapande. Genom dialoger engagerar sig Etikrådet både proaktivt och reaktivt. Det faktum att bolagens verksamheter bedrivs på ett hållbart sätt bidrar både till långsiktig intjäningsförmåga och till långsiktig finansiell avkastning i bolagen, vilket gynnar både pensionssystemet och pensionärerna över tid.

Pensionärer

Inkomstpensionssystemet är ett fördelningssystem där årets inbetalda pensionsavgifter från de anställda används för att betala samma års

pensioner till nuvarande pensionärer. För de som arbetar och betalar skatt görs en automatisk avsättning på 18,5 procent i pensionsavgift, varav 16 procent går till inkomstpensionssystemet och 2,5 procent till premiepensionen.

Pensionssystemet

Dagens pensionssystem har fungerat som avsett sedan starten 2001. Underskott uppstår i tider med stora pensionsavgångar, som har varit fallet sedan 2009 och prognoser visar på underskott fram till 2040. Låg arbetslöshet, hög nativitet, arbetskraftsmigration och Sveriges ekonomiska utveckling är några viktiga faktorer som har betydelse för att pensionerna ska utvecklas väl över tid. Läs mer om systemet på Pensionsmyndighetens webbplats www.pensionsmyndigheten.se.

Andra
AP-fonden

AP3 Tredje AP-fonden

Etikrådets historia

2007 startade AP-fonderna Etikrådet – ett ägarsamarbete med fokus på att driva ökad hållbarhet och positiv förändring i utländska företag genom dialog och engagemang.

2007

Etikrådet bildas. Etikrådets första rapport publiceras. Dialog förs med 14 företag. Redan under första året kan ett företag avföras från dialoglistan, eftersom målen för dialogen uppnås. Etikrådet reser till Kina för att lära sig mer om företags syn på samhällsansvar och skickar samtidigt ett tydligt budskap – det finns utländska investerare som är villiga att ta sitt ansvar som ägare.

2008

Målen för tre dialoger uppfylls där bland annat franska Sodexo antar och implementerar en policy för mänskliga rättigheter med anledning av inhumana villkor på flyktinganläggningar i England. FN antar Konventionen om klusterammunition och Etikrådet rekommenderar uteslutning av nio företag, samtliga hemmahörande i länder som inte skrivit under konventionen.

2010

Etikrådet påverkar tillsammans med en grupp kanadensiska investerare gruvbolaget Goldcorp att genomföra en oberoende utvärdering av hur hänsyn tagits till mänskliga rättigheter vid Marlingruvan i Guatemala. Utvärderingen leder till att företaget vidtar ett stort antal åtgärder för

att förbättra situationen – ett arbete som får ringar på vattnet, eftersom flera andra gruvföretag vänder sig till Goldcorp för att dra lärdom av deras erfarenheter. John Howchin anställs som generalsekreterare för Etikrådet.

2011

Etikrådet breddar sin verksamhet. Under året genomför Etikrådet sitt första proaktiva projekt med fokus på gruvindustrin. Målet är att utöka det proaktiva arbetet samt att få bolagen att sträva mot de bästa arbetssätten inom respektive område i branschen. När projektet följdes upp 2014 kunde Etikrådet konstatera generella förbättringar för alla de hållbarhetsaspekter som diskuterats med bolagen.

2012

Kakaöindustrin, tobaksbranschen och antikorrup-tionsarbete är temat för flera proaktiva projekt som Etikrådet driver eller är med i. Att lyfta såväl styrkor som svagheter i bolagens hållbarhetsstrategier har lett till positiva åtgärder.

2013

Etikrådet arrangerar ett seminarium om finansiering av övergången till ett lågfossilt samhälle. Politiker, intresseorganisationer och investerare deltar. Telekomindustrin är i fokus i ett av Etikrådets proaktiva initiativ. Etikrådet beslutar att från 2014 införa en tidsgräns på fyra år för reaktiva dialoger.

2015

AP-fondernas etikråd är värd för ett nordiskt seminarium om FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter, de så kallade Ruggieprinciperna. Syftet är att inspirera nordiska företag att implementera och rapportera enligt principerna.

2017

Etikrådet firade tioårsjubileum. I samband med det anordnades två seminarier om ansvarsfulla och hållbara investeringar som handlade om klimatförändringar, ansvarsfulla investeringar, mänskliga rättigheter och miljö. Al Gore och Johan Rockström deltog på ett av seminarierna.

2018

Etikrådet rekommenderar att tre cannabisföretag utesluts. Etikrådet bedömer att företagen bryter mot FN:s konventioner om narkotiska preparat, eftersom de tillverkar och/eller marknadsför produkter med cannabis för icke-medicinskt bruk. Etikrådet beslutar att fokusera sitt proaktiva arbete till tre hållbarhetsområden: klimat och miljö, mänskliga rättigheter samt affäretik. Etikrådet och dess konsult för bolagsdialoger arbetar tillsammans med människorättsorganisationen Shift i ett projekt för att vidareutveckla processerna för att ta hänsyn till mänskliga rättigheter.

2019

Olyckan i Brumadinho, Brasilien, inträffade när gruvföretaget Vales avfallsdamm kollapsade och fick fruktansvärda konsekvenser. Etikrådet hade redan en pågående dialog med företaget efter en liknande olycka två år tidigare. Etikrådet rekommenderade AP-fonderna att utesluta Vale. Kort därefter initierade Engelska kyrkans pensionsfond

och Etikrådet ett stort gemensamt projekt för att säkerställa att gruvföretag globalt tar ansvar för sina avfallsdamm.

2020

I januari, ett år efter gruvdamsolyckan i Brumadinho, Brasilien, hade arbetet lett till att en publik global databas skapats med information om mer än 1 800 gruvdamm. I augusti presenterades en global standard för gruvdamm, Global Industry Standard on Tailings Management. Gruvdamsprojektet, the Mining and Tailing Dam Safety Initiative, vann PRI:s Stewardship Project of the Year Award. Året avslutades med att Etikrådet publicerade ett förväntansdokument kring mänskliga rättigheter och tech-sektorn som tagits fram i samarbete med Danish Institute for Human Rights.

2021

Etikrådet avslutade under 2021 ett framgångsrikt arbete som pågått under tre år med fokus på säkerhet kring gruvors avfallsdamm. Förväntansdokumentet Tech-giants and Human Rights – Investor expectations används i dialoger och bidrar till positiv utveckling hos techbolag. Riksrevisionen genomförde en granskning 2021 av AP-fondernas och Etikrådets hållbarhetsarbete, som befanns vara ändamålsenligt.

2022

AP-fondernas översyn och utveckling av Etikrådets uppdrag, strategi och organisation och som samverkansorgan slutfördes. Etikrådet bedöms även fortsatt vara ett viktigt samverkansorgan och är en väsentlig del av AP-fondernas gemensamma hållbarhetsarbete. Etikrådets resurser kommer att utökas och kansliet förstärkas. Etikrådets startade upp ett nytt proaktivt internationellt samverkansprojekt för positiv påverkan på de stora techbolagens hantering av mänskliga rättigheter. Två proaktiva projekt som bedöms ha uppnått sina mål väl, avslutades under året.

Ett ägarsamarbete för hållbarhet genom dialog och engagemang

www.etikradet.se

Följ oss på LinkedIn

www.ap1.se, www.ap2.se, www.ap3.se, www.ap4.se

Telefon: +46 (0) 8-555 17 100

E-post: info@etikradet.se